AVENTURA

ROMANE DE ACȚIUNE ȘI PASIUNI

CONAN DOYLE

AVENTURILE COLONELULUI GÉRARD

AVENTURA
Romane de acţiune şi pasiune
Nr. 26

CONAN DOYLE

AVENTURILE COLONELULUI GERARD

V.1.0

Traducere de C. BRANTEŞ

Editura „ZIARUL”

ÎMPĂRATUL NAPOLEON

ŞI „FRAŢII DIN AJACCIO”

Am să vă povestesc astă-seară o afacere ciudată care a fost punctul de plecare a carierei mele repezi şi care a avut ca urmare să statornicească o legătură secretă între împărat şi mine.

Cată să ştiţi că la epoca tratatului de la Tilsit nu eram decât simplu locotenent în al 10-lea husari; în privinţa banilor trăgeam pe dracul de coadă, iar şanse de avansare aveam prea puţine.

Regimentul meu de husari ţinea garnizoana la Fontainbleau împreună cu vânătorii gărzii. Fontainbleau este precum ştiţi, un orăşel în inima pădurii cu acelaş nume. Era o privelişte unică, la epoca aceea, gloata aceea de mari-duci, de electori, de principi ce se îmbulzeau împrejurul lui Napoleon, ca nişte câini în jurul stăpânului lor aşteptând să le arunce vreun os. Pe străzi auzeai vorbind mai mult nemţeşte decât franţuzeşte; cei care ţinuseră cu noi în ultimul război veneau să cerşească vreo răsplată, iar cei care ne combătuseră veniseră să abată pedeapsa de pe capul lor. În vremea asta, omul scund vâna în fiecare dimineaţă, tăcut şi gânditor, cu faţa palidă, cu ochii suri şi reci şi toţi se ţineau droaie după el în nădejdea că-i va scăpa un cuvânt de pe buze. Într-adevăr, când îi abătea, arunca ăstuia o sută de kilometri pătraţi, îi lua de la celălalt, rotunjea un regat cu vreun râu, hotărnicea vreun altul, cu un lanţ de munţi. Iată cum trata el afacerile, acest mic artilerist. Pe care noi l-am înălţat aşa de sus cu săbiile noastre şi cu baionetele noastre. Cu noi era întotdeauna drăguţ căci ştia de unde-i venea puterea.

Într-o zi, eram în camera mea şi jucam cărţi cu tânărul Morat, de la vânătorii călări, când uşa se deschise şi văzurăm intrând pe Lasalle, care era colonelul nostru. Ştiţi ce băiat fercheş era, în uniforma aceea de husari ca albastrul cerului care-l prindea de minune. Noi, ăştilalţi ne răsuceam mustaţa ca el, ne zornăiam

pintenii şi ne toceam tecile săbiilor lăsându-le să se târâie zdrăngănind pe pavele, că doară-doară om aduce olecuţă cu Lasalle. Când ne intră în cameră, cu un zăngănit de sabie, Morat şi eu furăm în picioare dintr-un salt.

— Băiete, îmi spuse el, bătându-mă pe umăr, vrea să te vadă împăratul, azi la patru.

Odaia se-nvârti în jurul meu la vorbele astea şi trebuii să mă sprijin cu amândouă mâinile de marginea mesii.

— Împăratul vrea să mă vază, pe mine, la ora patru? repetai, aproape în neştire.

— Da, spuse el, zâmbind de uluiala mea.

— Dar împăratul nici nu ştie că exist, colonele, bâiguii eu. De ce ar trimete după mine…

— Crede-mă zău, că tocmai asta mă întreb şi eu, răspunse Lasalle, chinuindu-şi mustaţa. În orice caz, înainte băiete şi-ţi doresc ca să-ţi fie primul pas spre capelul cu pană.

Erau numai ceasurile două, aşa că plecă promiţându-mi să revie ca să mă-nsoţească la palat. Era vădit că dl. colonel al nostru avea oarecare idee de ceea ce era în aer. Dacă n-ar fi ştiut că lucrul e în avantajul meu, n-ar fi avut cruzimea să mă felicite.

La trei şi jumătate, auzii un zornăit de sabie pe treptele scării mele. Era Lasalle, însoţit de un domn mărunţel, foarte îngrijit îmbrăcat în negru, cu manşete, cravată lată de dantele. Noi militarii nu cunoaştem mulţi civili, dar de acesta, spun drept nu era chip să nu ştim cine este. N-aveam decât să mă uit la ochii aceştia vioi şi jucători, la nasul acesta nostim de cârn şi la buzele astea subţiri şi strânse, ca să recunosc că mă aflam în faţa singurului om de care Franţa şi chiar împăratul trebuiau să ţie socoteală.

— Domnule de Talleyrand, spuse Lasalle, vă prezint pe locotenentul Etienne Gerard.

Îl salutai şi omul de stat mă examină din vârful panaşului până la pinteni, cu o privire care-mi făcu efectul unui vârf de floretă.

— Ai explicat locotenentului împrejurările în care Împăratul ţi-a spus să-l chemi, întrebă el cu vocea lui uscată, ţipătoare.

Îşi luară fiecare un scaun, Talleyrand fără zgomot, Lasalle cu un tărăboi îndrăcit, ca un cal care se ridică în două picioare.

— Iată ce-i, tinere, spuse colonelul meu pe tonul lui brusc. Eram cu împăratul în cabinetul lui particular azi dimineaţă, când i se aduse o scrisoare. O deschise şi avu o tresărire aşa de tare că

scrisoarea îi scăpă din mâini. O ridicai de jos şi i-o înmânai, dar el privea cu nişte ochi ficşi peretele din faţa lui, ca şi cum ar fi zărit un spectru şi repeta de câteva ori: „Fratelli d'Ajaccio!"... Deodată păru a-şi reveni în fire.

— Socotesc, Lasalle, spuse el, că ai câţiva ofiţeri hotărâţi în al 10-lea?

— Toţi sunt, Sire, răspunsei.

— Dacă ai avea de ales dintre ei unul pe care să te poţi bizui ca vitejie, dar unul care să nu cugete prea mult... mă-nţelegi, Lasalle, pe care mi l-ai recomanda?

Pricepui că voia pe cineva care să nu caute prea mult să-i adâncească planurile i-am răspuns:

— Am unul, numai mustăţi şi pinteni, fără altă preocupare decât de cai.

Spun drept că nu fui de fel măgulit de motivele care hotărâseră alegerea făcută de colonelul meu şi pesemne că şi lăsai să mi se vază asta pe faţă, căci colonelul izbucni într-un mare hohot de râs la care Talleyrand adăogă micul lui chicotit sec şi sacadat.

— Un simplu sfat, până nu porneşti d-le Gerard, îmi zise el. Ai să lucrezi, bineînţeles, cu cea mai mare prudenţă şi n-ai să spui nimănui nici o vorbă. Colonelul Lasalle şi eu, o să ne ferim chiar să ne arătăm în public cu d-ta, te vom aştepta însă aici şi o să-ţi spunem părerea noastră care-ţi poate fi de mare folos, după ce ne vei fi spus ce s-a petrecut între împărat şi d-ta. Acum e timp să pleci, căci împăratul nu rabdă nepunctualitatea.

Ajunsei pe jos la palat, care era numai la vreo sută de paşi de locuinţa mea. Intrai în anticameră, unde Duroc, cu frumoasa lui uniformă nouă, roşu cu aur, avea de furcă în mijlocul unei mulţimi care aştepta acolo. Îl auzii spunând cu jumătate glas d-lui Caulaincourt că toată această lume erau duci germani, unii în căutarea vreunui regat, iar ceilalţi aşteptându-se să fie prefăcuţi în cerşetori. Duroc îndată ce-mi auzi numele, mă şi introduse şi mă găsii în faţa împăratului.

L-am mai văzut, firește, de sute de ori în tabără, dar nu mă aflasem încă niciodată faţă-n faţă cu el. Sunt sigur că şi cine nu l-ar fi cunoscut, nu putea să nu fie izbit de ciudăţenia privirii care ştia să ia, o expresie în stare să sperie chiar şi un grenadier. Napoleon mă privea totuşi cu un aer destul de blând, făcându-mi semn să rămân lângă uşă. Dicta tocmai secretarului său Meneval, care, între fiecare frază ce scria, ridica spre mine ochii

lui de copoi.

— Gata. Poţi pleca, îi spuse brusc Împăratul.

Apoi, când secretarul ieşise, el străbătu cu mâinele la spate încăperea şi mă examină fără a rosti o vorbă. Deşi el singur mărunt de stat, îi plăcea să aibă oameni arătoşi în jurul lui şi cred că fu mulţumit. Eu stăteam smirnă, cu o mână la cozoroc şi cu cealaltă pe mânerul săbiei, cu ochii fixaţi la cincisprezece paşi înaintea mea – mă rog, în atitudinea ce trebuie s-o aibă un soldat.

— Bine, d-le Gerard, rosti el însfârşit, punându-şi arătătorul pe unul din brandebururile dolmanului meu. Cred că d-ta eşti într-adevăr omul care-mi trebuie. Nu-mi lipsesc oameni viteji şi inteligenţi. Dar un om hotărât şi care…

Nu-şi sfârşi fraza şi, drept să spun, eu, idee nu aveam ce voia să zică. Mă mulţumii să-l încredinţez că se putea bizui pe mine până la moarte.

— Ştii să mânuieşti o sabie pe cât mi s-a spus?

— Destul de bine, Sire, răspunsei.

— Ai fost ales de regimentul d-tale ca să reprezinţi al 10-lea de husari la marele asalt de arme pentru campionat.

Nu-mi păru rău să-l văd că-mi cunoştea aşa bine toate isprăvile.

— Camarazii mei mi-au făcut această onoare.

— Şi ca să te antrenezi mi-ai spetit şi adus într-un hal fără de hal şapte maeştri de scrimă în săptămâna dinainte de asalt.

— Am avut şapte dueluri în şapte zile, Sire.

— Şi ai ieşit din ele fără o zgârietură?

— Maestrul de scrimă de la al 23-lea m-a atins la cotul stâng.

— Să nu mai aud că-mi cotonogeşti astfel pe bravii mei soldaţi bătrâni cu sabia ce ţi-am încredinţat, duelgiu îndrăcit, izbucni el prins de furie. Cu cine vrei să mai ţin atunci piept Europei? Îngheţai. El se duse la masă, bău o ceşcuţă cu cafea, iar când veni să se înfigă iar dinaintea mea zâmbea:

— Am nevoie de serviciile d-tale, d-le Gerard, zise el. Se poate să fiu mai în siguranţă cu o bună sabie lângă mine. Şi am motive s-o aleg pe-a d-tale. Dar trebuie mai întâi de toate să-ţi recomand secretul. Cât voi trăi, ceea ce se va petrece azi între noi nu trebuie să fie cunoscut de altcineva decât de noi singuri.

Mă gândii la Talleyrand şi Lasalle, dar făgăduii.

— În al doilea rând, nu-mi trebuie nici părerea d-tale, nici presupunerile d-tale, ci doresc să faci exact ce-ţi voi spune.

Mă închinai.

— Ceea ce-mi trebuie e sabia d-tale straşnică şi nu creierul d-tale. M-ai înţeles.

— Înţeles, Sire.

— Cunoşti tufişul Cancelarului, în pădure?

Făcui semn că da.

— Cunoşti şi marele brad dublu unde se adună vânătoarea.

Mă înclinai din nou fără o vorbă.

— Vom intra în pădure amândoi, continuă împăratul. Să-ţi ai cu d-ta sabia, dar nu şi pistoalele. Nu ai să-mi vorbeşti nici un cuvânt şi eu, din, partea mea, nu am să-ţi vorbesc. O să mergem în tăcere. Ai înţeles?

— Înţeles, Sire.

— După oarecare vreme, o să vedem un om, sau mai probabil doi. Sub un anumit copac. Dacă-ţi fac semn să mă aperi, îţi ţii sabia pregătită. Dacă, pe de altă parte eu le vorbesc, aşteaptă evenimentele. Dar odată ce vei fi tras sabia când ţi-oi da eu ordin, nu trebuie ca nici unul din cei doi oameni să ne scape. Te voi ajuta şi eu.

— Nu va fi nevoie, Sire. N-au să plece vii.

— Foarte bine. Altceva nu mai am ce-ţi spune. Poţi pleca.

Mă îndreptai spre uşă; dar în clipa când să ies îmi veni o idee şi mă întorsei.

— M-am gândit, Sire… începui cu sfială.

El se năpusti spre mine ca o fiară. Crezui, hait, că mă va lovi.

— Gândit? răcni el. Ai gândit, d-ta! Îţi închipui cumva că te-am ales pentru că ştii sa gândeşti? Să nu te mai aud a doua oară vorbind astfel. Auzi! D-ta tocmai, singurul om care… Dar să n-o mai lungim… Ai să vi să mă găseşti sub brad, astă-seară la zece.

Pe legea mea, nu-mi păru rău când mă văzui afară şi alergai întins acasă ca un şcolar care scăpase de o urecheală din partea profesorului.

Cum deschisei uşa camerei mele, primele lucruri pe care-mi văzură ochii fură o pereche de gionate de albastrul cerului în nişte cizme lucitoare de husar şi o mică pereche de picioare negre, în pantalon scurt şi pantofi cu catarame. Stăpânii acestor perechi de picioare se repeziră în întâmpinarea mea.

— Ei ce noutăţi aduci? mă-ntrebară amândoi deodată.

— Nici una, răspunsei.

— Ce? Împăratul n-a vrut să te primească?

— Ba da, mi-a vorbit.

— Şi ce ţi-a spus?

— Domnule de Talleyrand, reluai eu, mă văd, cu părere de rău, silit să vă informez că nu trebuie să vă spun nimic. Am promis împăratului cel mai desăvârşit secret.

— Peuh? Peuh! Dragă prietene, făcu el venind să se gudure aproape de tot de mine ca un pisoi care căuta o mângâiere suntem doar aici între prieteni, mă-nţelegi şi lucrurile n-au să iasă dincolo de aceşti patru pereţi şi afară de asta, Împăratul nu a avut nici un moment gândul că şi faţă de mine nu ai voie să vorbeşti.

— Nu trebuie decât un minut pentru a merge de-aici până la palat; dacă nu vă osteneşte prea mult, v-aş ruga să mergeţi până acolo şi să-mi aduceţi adeverinţa scrisă a împăratului că domnia-voastră nu sunteţi cuprins în această oprelişte. Am să fiu atunci bucuros să vă spun tot ce s-a petrecut.

Îmi arătă dinţii ca o vulpe bătrână ce era.

— Dl. Gerard îmi pare puţin cam umflat de importanţa sa, spuse el. E prea tânăr. Când va mai îmbătrâni, va pricepe că nu e totdeauna bine pentru un ofiţer subaltern să opuie refuzuri atât de categorice. Lasalle îmi sări într-ajutor cu neprecugetarea lui obişnuită.

— Băiatul are dreptate, spuse el. Dacă aş fi ştiut că făgăduise împăratului secretul, nu l-aş fi întrebat.

Dar mânia omului de Stat crescu şi mai mult când mă văzu susţinut de colonelul meu.

— Afacerea asta, d-lor, e însă de resortul diplomaţiei şi-mi veţi da voie să-mi păstrez părerea mea în privinţa acestei chestii. Atâta timp cât prosperitatea Franţei şi siguranţa persoanei împăratului vor fi încredinţate veghei mele, voi folosi toate mijloacele ce-mi sunt în putinţă pentru a-mi îndeplini misiunea, fie chiar şi încontra dorinţei vremelnice a împăratului. Am onoarea să te salut, colonele Lasalle.

Mie îmi aruncă o căutătură plină de ură şi răsucindu-se pe călcâie ieşi cu un pas repede şi fără zgomot.

Lasalle trânti o-njurătură, două şi buzna pescări după el. Îi văzui apoi de la fereastră: Talleyrand cu un pas repede şi dârz, Lasalle, alătura, vorbindu-i cu gesturi mari: presupusei că încerca să împace pe puternicul monstru.

Împăratul îmi interzisese să gândesc şi mă căzneam din răsputeri să-l ascult, dar spiritul meu lucra fără voia mea. Trebuia să mă-ntâlnesc cu împăratul la zece seara în pădure. Din toate

combinaţiile de evenimente acesta era cel mai extraordinar pentru mine. Ce responsabilitate, ce teribilă responsabilitate şi nimeni care s-o împartă cu mine! Mă treceau sudori reci. Am văzut adesea moartea în faţă pe câmpurile de bătălie, dar abia acum am ştiut ce e frica... Petrecui astfel această lungă, lungă seară în alternative de temere şi speranţă, până în momentul când mă pregătii să plec.

Luna strălucea şi când ajunsei la locul de-ntâlnire, la bradul bătrân, constatai că nu eram cel dintâi. Împăratul se plimba tacticos, cu mâinile la spate şi cu capul aplecat în piept, purta o manta mare cenuşie cu glugă ridicată în cap. Îl mai văzusem în vestmântul acesta în timpul campaniei în Polonia, unde purta gluga asta, se zice, pentru ca să nu fie recunoscut. Şi mai plăcea şi-acum s-o poarte, fie la Paris, fie în bivuacuri, plimbându-se noaptea şi trăgând cu urechea la convorbirile de prin cârciumi şi din jurul focurilor. Mersul lui însă, felul lui de a ţine mâinile la spate şi capul înclinat pe piept îi erau aşa de familiare că era recunoscut îndată şi atunci nu se mai spuneau decât lucruri care se credea că-i sunt plăcute.

Primul meu gând fu că avea să fie mâniat pe mine fiindcă-l făcusem să aştepte, dar în timp ce mă apropiam, auzii clopotul bisericii din Fontainbleau sunând ceasurile zece. Vasăzică el venise prea devreme, iar eu eram cel exact. Îmi amintii ordinul lui ca să nu pronunţ nici un cuvânt: mă oprii la patru paşi de el, făcând să-mi răsune sabia şi pintenii, cu mâna la cozoroc. Îmi aruncă o căutătură, apoi, fără o vorbă îmi întoarse spatele şi porni către pădure. Îl urmai, mereu la aceiaş distanţă. Odată sau de două ori, mi se păru că privea cu grijă la dreapta şi la stânga ca şi cum s-ar fi temut să nu ne observe cineva.

Merserăm aşa ca la vreun kilometru şi jumătate şi-mi dădui bine seama, cu mult înainte de-a ajunge, încotro mergeam. În mijlocul unui luminiş, se află un trunchi de copac care trebuie să fi fost pe vremuri uriaş. I se zice Stejarul Stareţului şi în privinţa acestui gigant al pădurilor umblă atâtea zvonuri şi poveşti de vrăjitorie, că destui soldaţi inimoşi nu s-ar simţi bine să fie puşi acolo de sentinelă. Dar împăratul şi cu mine puţin ne sinchiseam. Pe când ne apropiam văzui doi bărbaţi care ne aşteptau acolo.

Se ţineau cam dosiţi, cam ascunşi, dar, la apropierea noastră, ieşiră din umbră şi înaintară în întâmpinarea noastră. Împăratul întoarse puţin capul spre mine, apoi încetini pasul: mă găsii astfel mai aproape de el. Nici vorbă că-mi ţineam strânsă sabia şi

că nu slăbeam din ochi pe cei doi oameni care se apropiau de noi. Unul era înalt ca o prăjină, cellalt de statură mai degrabă sub mijlocie, cu un aer foarte hotărât. Amândoi purtau lungi pelerine negre, cu una din pulpane adusă deasupra umărului iar cu cealaltă atârnând în jos, ca pelerinele dragonilor lui Murat. Purtau în cap o beretă neagră cum am văzut mai apoi în Spania şi care, formând streaşină în partea dinainte le lăsa faţa în întuneric; le zării totuşi ochii, care scânteiau pe dedesubt. Cu luna îndărătul lor şi precedaţi de umbrele lor negre şi lungi, erau cu adevărat personajele ce puteai aştepta să le întâlneşti noaptea pe lângă Stejarul Stareţului…

Împăratul se oprise şi cei doi străini se opriră şi ei, la câţiva paşi de noi. Eu mă apropiasem, aşa că ne găseam toţi patru faţă-n faţă, fără a rosti un cuvânt! Eu ţineam ochii fixaţi mai ales pe cel înalt, fiindcă era ceva mai aproape de mine şi-l vedeam foarte agitat. Corpul lui lung şi slab tremura tot şi-i puteam auzi respiraţia scurtă şi gâfâitoare, ca a unui câine ostenit. Deodată, unul din ei scoase un şuierat scurt. Lunganul îşi îndoi spinarea şi picioarele ca un înotător care-şi ia avânt, dar înainte ca el să fi putut face altă mişcare, mă aruncai înaintea lui, cu sabia trasă. În aceiaş clipă, tovarăşul lui care înfingând un pumnal lung în inima împăratului.

Oh, prieteni, ce grozav moment! Mă-ntreb cum nu am căzut eu însumi. Văzui, ca într-un vis, mantaua cenuşie răsucindu-se într-o mişcare convulsivă şi, la lumina lunii, plăseaua pumnalului lucind între cei doi umeri. Apoi împăratul se prăbuşi în iarbă cu un geamăt surd, iar asasinul, lăsând arma împlântată în spatele victimei sale, începu să-şi agite braţele în aer şi să scoată strigăte de bucurie. Mă aruncai asupra lui şi-i trecui sabia prin corp cu aşa frenezie, că izbitura mânerului de sternul banditului îl repezi de-l lungi la şase paşi de-acolo, lăsându-mi sabia liberă ca să atace pe cellalt. Mă-ntorsei ca să mă năpustesc asupră-i, setos de sângele lui ca o fiară cruntă, când văzui fulgerul unui jungher trecându-mi dinaintea ochilor; simţii recele fierului pe gâtul meu iar pumnul omului abătându-mi-se pe umăr. Adusei odată sabia pe dindărăt, dar el făcu un salt înlături şi o rupse de fugă, săltând ca un cerb, sub lună, prin luminiş. Ei, dar, n-o să mi scape el aşa!

Ştiam că pumnalul asasinului îşi făcuse bine treaba. Cât de tânăr eram aveam totuşi destulă experienţă de război ca să recunosc când o rană e mortală. Mă plecai să ating mâna rece a

Împăratului.

— Sire! Sire! exclamai eu.

Nici un răspuns; nici o mişcare. Pricepui că totul se sfârşise. Sări în sus nebun de deznădejde; îmi aruncai mantaua şi mă năpustii în urma ucigaşului, cu toată înverşunarea puterilor mele.

Văzui curând distanţa dintre noi scurtându-se. El trebuie că-şi pierduse capul, căci nu căută s-ajungă la părţile acoperite ale pădurii; îşi continua fuga din luminiş în luminiş şi ajunse însfârşit la cariera cea mare a Fontainebleaului. Acolo mi-era cu neputinţă să-l pierd din ochi şi ştiam bine că nu mai putea să-mi scape. A! De alergat, alerga bine, ce-i drept, aşa cum ştie un laş s-alerge când viaţa îi e în primejdie. Dar eu mă ţineam după el. Cum se ţine destinul de călcâiele osânditului. Aproape să pun mâna pe el. Se clătina, gâfâia. Puteam deja să-i aud răsuflarea şuierătoare şi sacadată. Deodată, prăpastia se deschise dinaintea lui şi, aruncând înapoi spre mine o căutătură peste umăr, scoase un ţipăt de deznădejde. În clipa următoare, dispăruse în adâncul carierei.

Dispărut complet, înţelegeţi? Mă grăbii şi căutai să disting prin gaura neagră şi căscată. Se aruncase el în ea? Începui să cred lucrul acesta, când lămuri prin beznă, sub mine, un zgomot neobişnuit dar regulat. Îi recunoscui răsuflarea. Era ascuns ticălosul în coliba cu uneltele.

La gura carierei ceva mai jos de nivelul paraginei era o mică platformă pe care lucrătorii construiseră o colibă de scânduri pentru adăpostirea uneltelor. Pe platforma aceasta sărise el, închipuindu-şi nerodul că, în întuneric, n-am să risc să-l urmez. Nu-l cunoştea pe Etienne Gerard. Dintr-o săritură fui pe platformă, intrai în magazioară şi, auzindu-l mişcând într-un ungher, mă aruncai asupra lui.

El se zbătea ca o pisică sălbatică, dar cu pumnalul lui scurt lupta era inegală şi trebuie că-l străpunsesem din primele lovituri căci păru a lovi aerul la întâmplare şi curând arma lui căzu. Mă încredinţai că era mort; urcai iar sus în paragini şi pornii la întâmplare, fără să ştiu încotro mergeam, buimac, cu sabia-n mână şi sângele vâjâindu-mi în urechi. Deodată, uitându-mă, împrejurul meu, mă pomenii că eram în luminişul Stejarului Stareţului şi la câţiva paşi, zării trunchiul frânt, care, de atunci încolo, se asociază totdeauna, în amintirea mea, cu momentul cel mai groaznic din viaţa mea. Mă aşezai pe un copac doborât, cu sabia încă udă pe genunchi, cu capul între mâini, încercând să

cuget la ceea ce se petrecuse şi la urmările pe care avea să le aducă după sine moartea împăratului.

Împăratul se încredinţase pazei mele. Împăratul era mort? Nu se va crede că eu îl omorâsem? Cum să dovedesc că eram nevinovat? Ce martor aveam? Puteam să trec de complice al acestor ticăloşi! Da, da, eram dezonorat, eram omul cel mai de dispreţuit din Franţa toată. Se isprăvise cu frumoasele mele ambiţii militare, cu speranţa mamei mele. Ce să fac acum? Să merg la Fontainbleau, să dau alarma la palat anunţând că împăratul fusese asasinat la doi paşi de mine? Nu, nu era cu putinţă. Nu era decât o singură hotărâre de luat din partea unui ofiţer cinstit pe care destinul l-a pus într-o poziţie aşa de crudă: să mă arunc în sabia mea şi să împart astfel soarta împăratului, soartă pe care eu nu am ştiut s-o împiedic. Mă ridicai să aduc la îndeplinire ideea asta când un spectacol de neuitat îmi opri respiraţia. Împăratul sta în picioare în faţa mea.

Era acolo, la zece metri cel mult; luna cădea drept pe chipul lui palid şi glacial. Mantaua lui cenuşie, acum cu gluga dată jos, era deschisă, aşa că putui vedea că purta uniforma verde a călăuzelor şi pantalonul alb. Ţinea mâinile la spate şi bărbia îi era aplecată în piept, în felul lui obişnuit.

— Ei, spuse el cu vocea lui aspră, cum au mers lucrurile?

Cred că dacă mai stătea un minut fără să vorbească, înnebuneam. Dar tonul acesta milităresc şi aspru era tocmai ce-mi trebuia ca să-mi revin. Viu sau mort, împăratul era aici şi-mi vorbea. Sării în picioare şi salutai.

— Ai omorât pe unul din ei, spuse el arătând spre stejar cu o mişcare a capului.

— Da, Sire.

— Cellalt a reuşit să scape?

— Nu, Sire, l-am omorât şi pe el.

— Ce zici, exclamă el. I-ai omorât pe amândoi?

Se apropie de mine cu un zâmbet care făcu să-i lucească dinţii în lumina lunii.

— Unul din cadavre e aici, Sire, răspunsei. Cellalt e în coliba de unelte de la gura carierei.

— Atunci, „fraţii din Ajaccio” nu mai există, spuse el, parcă vorbindu-şi lui singur. Umbra lor a dispărut pentru totdeauna.

Apoi el se aplecă şi punându-mi mâna pe umăr:

— Ai lucrat bine, tinere prieten, zise el. Ai fost la înălţimea reputaţiei d-tale.

Era vasăzică chiar împăratul în carne şi oase. Îi simţeam mâna mică şi grasă apăsându-mi umărul. Şi cu toate astea nu puteam să-mi scot din cap ceea ce văzusem cu ochii mei: pumnalul între umerii lui şi el prăbuşindu-se. Mă holbam la el cu ochi atât de uimiţi, că începu iar să zâmbească.

— Nu, nu, domnule Gerard, mă-ncredinţă el, nu sunt un strigoi. Hai cu mine, o să înţelegi îndată.

Şi mă conduse la trunchiul de stejar. Cele două cadavre, cel cu mantaua cenuşie şi cel cu pelerina lungă, mai zăceau încă pe pământ, iar alţi doi oameni stăteau mai deoparte aşteptând. Pe aceştia îi recunoscui numai decât după turbanele lor: erau Rustan şi Mustafa, cei doi mameluci ai împăratului. Acesta se opri dinaintea mantalei cenuşii şi dându-i deoparte gluga, descoperi un chip cu totul altul decât al lui.

— Aici odihneşte un servitor credincios care şi-a dat viaţa lui pentru stăpânul, împăratul său, zise el. Dl. de Goudin, precum vezi, are oarecare asemănare cu mine, ca ţinută şi în total.

Ce delir de bucurie simţii la aceste vorbe, care-mi explicau totul. Înaintai cu braţele întinse ca să-l îmbrăţişez, dar el zâmbi şi se dădu cu un pas înapoi ca şi cum ar fi ghicit avântul ce mă mâna.

— Nu eşti rănit? mă-ntrebă el.

— Nu, Sire, dar dacă mai trecea o clipă, eu singur, în deznădejdea mea, era să mă…

— Bine, bine! spuse el. Te-ai purtat vitejeşte şi cu inimă. Dar acesta, sărmanul, ar fi trebuit să se ferească mai mult. Am văzut tot ce s-a petrecut.

— Eraţi aici, Sire?

— Nu m-ai auzit aşadar urmându-te prin pădure? Eu nu te-am pierdut din ochi din momentul de când ţi-ai părăsit camera până-n clipa când a căzut Goudin. Falsul împărat mergea înaintea d-tale, cel adevărat în urmă. Acuma, vino cu mine la palat.

Dete cu voce înceată un ordin mamelucilor lui, care salutară fără nici o vorbă. Urmai pe împărat; dolmanul îmi crăpa pe piept de mândru ce eram şi de ţanţoş ce umblam. Mai-mai că-l întreceam şi pe Lasalle. Ne urmarăm altfel drumul până la palat unde pătrunserăm prin uşa particulară şi intrarăm în cabinet. Doi grenadieri stăteau de gardă pe scară şi, sub căciulile lor mari de blană, ochii li se holbară, vă încredinţez, când văzură un ţingău de locotenent intrând în apartamentele împăratului, la miezul nopţii. Înăuntru, eu rămăsei în picioare aproape de uşă, cum

făcusem şi după amiază, pe când el se aruncă într-un fotoliu unde rămase tăcut şi atât de multă vreme, încât crezui că mă uitase. La urmă, îndrăznii să tuşesc puţin ca să-i aduc aminte că eram acolo.

— A! D-le Gerard, zise el, eşti curios fără-ndoială să ştii ce-nseamnă toate astea?

— Sunt mulţumit, Sire, chiar şi dacă socotiţi de cuviinţă să nu-mi spuneţi nimic, răspunsei.

— Peuh! Peuh! Astea nu-s decât vorbe! De cum vei fi ieşit de-aici, ai să-ncepi să-ţi răstorni creierul încercând să găseşti fel de fel de explicaţii. Până-n două zile toţi camarazii d-tale vor îi prins vânt de afacerea asta, în trei zile ea va fi făcut ocolul Fontainebleaului, iar în a patra va fi plin de ea Parisul. Acum, dacă-ţi spun destul ca să-ţi potolesc curiozitatea, pot trage nădejde că vei păstra numai pentru d-ta cele aflate?

Hotărât lucru, nu mă cunoştea împăratul ăsta, totuşi nu protestai ci salutai numai şi tăcui.

— Câteva cuvinte te vor face să-nţelegi totul, zise el, vorbind foarte repede şi măsurând cu paşi repezi camera. Oamenii aceea doi erau Corsicani. I-am cunoscut când eram tânăr. Am făcut parte din aceiaş societate secretă – Fraţii din Ajaccio – cum o întitulam noi. Societatea asta fusese fondată pe vremea bătrânului Paolfi şi decretaserăm reguli foarte aspre pe care nu le putea nimeni călca fără pedeapsă.

O schimă îi strâmbă faţa pe când vorbea şi mi se păru că tot ce putea fi francez într-însul dispăruse şi că aveam acum în faţa mea pe adevăratul corsican, pe omul pasiunilor tari şi al teribilelor vendettas. Amintirile i se întorseseră la zilele tinereţii lui şi timp de câteva clipe, continuă să umble încoace şi-ncolo cu micii lui paşi repezi de tigru, cufundat în gândurile lui. Apoi, cu un gest nerăbdător, păru a goni departe de el aceste amintiri şi a reveni la prezent, la palatul lui şi la mine.

— Regulile unei asemenea societăţi, urmă el, pot foarte bine fi urmate de un simplu cetăţean. Pe vremuri, nu fusese „frate” mai credincios ca mine. Dar împrejurările s-au schimbat, nu ar mai fi, nici în interesul meu nici în al Franţei să mă supun acestor porunci acum. Oamenii aceştia au voit să mă constrângă să le respect orbeşte: şi-au pricinuit astfel propria lor pieire. Erau cei doi şefi ai Ordinului. Veniseră din Corsica anume ca să-mi dea întâlnire la locul arătat de ei. Eu ştiam ce însemna o asemenea chemare. Nimeni nu s-a mai întors vreodată viu de la asemenea

convocări. Pe de altă parte dacă n-aş fi dat ascultare ordinului lor, ştiam că n-aş fi putut scăpa de sub urgia puterii lor. Aparţineam acestei societăţi a fraţilor din Ajaccio şi cunoşteam felul lor de a lucra.

O cută aspră îi strânse gura şi ochiul lui aruncă o căutătură rece.

— Vezi dilema, d-le Gerard, continuă el. D-ta ce ai fi făcut în asemenea împrejurări.

— Aş fi însărcinat cu afacerea pe al 10-lea de husari, Sire, îi spusei. Patrulele noastre ar fi bătut pădurea în toate direcţiile şi ar fi adus la picioarele mele pe cei doi mişei.

El zâmbi şi scutură din cap.

— Aveam motivele mele tari ca să nu-i prind vii, spuse ei. Înţelegi că limba unui asasin poate fi tot atât de primejdioasă ca şi pumnalul său. N-am să-ţi ascund că voiam cu orice preţ să ocolesc scandalul. De aceea ţi-am şi dat ordinul să nu iei cu d-ta pistoalele. Tot pentru asta mamelucii mei au să facă să dispară orice urmă a afacerii acesteia, de care nu se va auzi vorbindu-se. Am cumpănit toate mijloacele posibile şi sunt convins că am ales pe cel mai bun. Dacă trimeteam mai mulţi oameni în pădure cu Goudin „fraţii” nu s-ar fi arătat. Dar eram sigur că de schimbat planul nu şi l-ar fi schimbat şi că n-ar fi lăsat să le scape ocazia aceasta minunată, chiar dacă ar fi fost de faţă şi un străin. Te-am ales pe d-ta, d-le Gerard, pentru că aveam nevoie de un om care să ştie să ţie viguros o sabie dar să nu caute să adâncească afacerea asta mai mult decât doream. Socotesc că, sub acest din urmă raport, vei îndreptăţi alegerea mea, cum ai îndreptăţit-o în privinţa bravurii şi îndemânăticiei d-tale.

— Sire, răspunsei, vă puteţi încrede deplin în mine!

— Câtă vreme voi trăi, d-le Gerard. Nici un cuvânt despre toate astea, nu-i aşa?

— Şterg cu totul amintirea lor din gândul meu, Sire şi vă dau cuvântul că voi ieşi din cabinetul acesta aşa cum am intrat la ora patru.

— Nicidecum! spuse împăratul zâmbind. Erai atunci locotenent. Dă-mi voie să-ţi doresc noapte bună, căpitane.

PRINTRE REBELII DIN SPANIA

Ei, dragii mei, e mult de când împăratul, marele Napoleon, mi-a dat cu mâna lui crucea Legiunii de Onoare. Puteţi vedea panglica aici, la butoniera redingotei mele, dar crucea o păstrez acasă într-o cutie de sidef şi n-o scot niciodată afară doar atunci când vreunul din generalii care n-au apucat vremurile acelea glorioase, sau altă personalitate în trecere prin orăşelul nostru, ţine să profite de ocazie şi să prezinte omagiile lui celebrului colonel Gerard. Atunci mi-o pun pe piept şi-mi răsucesc mustaţa în felul acela care mă făcea atât de falnic pe vremea bătăliei de la Marengo.

Şi totuş, dragii mei, tare mă tem că nu vă puteţi face o idee exactă ce om am fost eu cândva. Dar dacă m-aţi fi văzut în pragul hanului de la Alamo la 1 Iulie 1810, da, atunci v-aţi putea da seama cum arăta un adevărat husar, un husar în toată puterea cuvântului.

Era o lună de când stăteam în acest afurisit sat spaniol, din care nu puteam pleca din cauza unei lovituri de lance pe care o primisem în gleznă. Stăteam acolo şi-mi mâncam unghiile şi-mi smulgeam părul din cap, ba chiar plângeam de ciudă şi gândul meu zbura la husarii mei din Conflans şi mi se rupea mima când îmi închipuiam în ce hal trebuie că ajunseseră, aşa lipsiţi de colonelul lor. Eram cel mai tânăr colonel din armată şi familia mea era regimentul.

De aceea, vă închipuiţi ce fericit am fost în ziua când am putut să merg, pentru prima dată, şontâc-şontâc, până în prag şi să stau acolo, în soarele cela minunat al Spaniei!

Cu o zi înainte avusesem veşti despre regimentul meu. Se afla la Pastores, de partea cealaltă a munţilor, în faţa englezilor, inamicii neînduraţi ai lui Napoleon şi aliaţi ai spaniolilor, la mai puţin de patruzeci de mile de mine pe şosea. Dar cum să ajung la

el? Aceiaş lovitură de lance care-mi străbătuse glezna, îmi omorâse calul. Mă sfătuii cu Gomez, hangiul şi cu un preot bătrân care dormise în noaptea ceea la han, dar ei mă asigurară că prin întreg ţinutul nu rămăsese un mânz măcar. Hangiul nici nu vru să audă planurile mele de a străbate regiunea fără escortă. Îmi spuse că El Cuchillo, şeful cetelor de guerrilla spaniole care luptau împotriva ocupaţiei franceze se afla prin partea locului cu banda lui şi că pentru un francez, a cădea în mâinile lui însemna moartea în torturi. Bătrânul preot îşi dădu însă cu părerea că atâta lucru nu putea fi o piedică pentru un husar francez şi cuvintele acestea ar fi fost de ajuns să mi risipească orice nehotărâre, de-aş fi avut.

Dar unde să dau de-un cal? Stăteam în picioare în pragul uşii, bătându-mi capul şi făcând la planuri, când deodată auzii galopul unui cal. Ridicai ochii şi văzui un om cu o barbă şi cu o manta înfăşurată în bandulieră ca soldaţii. Călărea pe un cal mare negru.

— Hei! Camarade! îi strigai eu când se opri în faţa hanului.

— Ce e? îmi răspunse el.

— Sunt colonelul de husari Gerard, îi spusei eu, dându-mi seama că era un francez. Sunt aici de o lună rănit şi vreau să mă întorc la regimentul mea la Pastores.

— Eu sunt dl. Vidai din serviciul intendenţei şi mă duc şi eu tot la Pastores. Îmi pare bine că mergem împreună, căci se zice că munţii nu sunt deloc siguri.

— Din păcate, îi spusei eu, n-am cal. Dar dacă vrei să mi-l vinzi pe al d-tale, îţi făgăduiesc să-ţi trimet o escortă puternică de husari.

El însă nici nu vru să audă de aşa ceva şi zadarnic îi vorbi patronul hanului despre cruzimile lui El Cuchillo iar eu despre datoriile lui faţă de armată şi de ţară. El nici nu voi să stea de vorbă şi ceru un pahar cu vin. Îl poftii cu viclenie să descalece şi să ciocnească un pahar cu mine, dar el pesemne că văzuse ceva pe faţa mea, căci scutură din cap. Mă apropiai de el cu gândul să-l apuc de picior, dar el îşi înfipse pintenii în burta calului şi porni în galop ridicând un nor de praf.

Să nu-ţi vie să înnebuneşti când îl vedeai pe omul acesta galopând atât de vesel spre lăzile lui cu orez şi butoaiele lui de rachiu, în vreme ce eu îmi ştiam cei cinci sute de chipeşi husari ai mei lipsiţi de şeful lor?

Îl urmăream cu privirea, cu mintea plină de gânduri amare,

când mă simţii deodată bătut pe umăr. Era preotul de care am pomenit.

— Te pot scoate eu din încurcătură, spuse el. Şi eu tot spre Sud mă duc.

Îi sări de gât, dar în aceea clipă glezna mea îmi jucă o festa şi ne rostogolirăm amândoi la pământ.

— Ajută-mă părinte, să ajung la Pastores şi am să-ţi dau un şirag de mătănii cu boabele de aur. Luasem aşa unul ca pradă de război de la mănăstirea Spiritu-Santo. Asta dovedeşte că trebuie să iei tot ce poţi şi că şi lucrurile cele mai neînsemnate prind bine odată.

— Te iau cu mine. Îmi spuse el într-o franţuzească admirabilă, dar nu în nădejdea vreunei recompense: aşa e firea mi a să fac tot ce pot pentru a veni în ajutorul aproapelui meu şi de aceia şi sunt aşa de iubit peste tot oriunde mă duc. Mă luă cu el în sat la o magherniţă veche unde găsirăm o diligenţă în ruină. Tot acolo se aflau şi câţiva catâri bătrâni din care nici unul n-ar fi fost în stare să ducă un om, dar toţi trei împreună puteau târî diligenţă. Coastele lor care se puteau număra de departe de ieşite în afară ce erau şi picioarele lor păroase îmi făcură mai multă bucurie decât vederea celor două sute de cai de vânătoare ai împăratului. În mai puţin de zece minute, proprietarul lor îi înhămă la trăsură; ce-i drept, nu cu inima prea uşoară, căci îi era o frică de moarte de teribilul El Cuchillo. Numai făgăduindu-i bogăţiile lumii acesteia şi ameninţându-l cu chinurile veşnice ale lumii celeilalte răguşirăm să-l hotărâm să se aşeze pe capră şi să ia hamurile în mâini. Din clipa aceasta se arătă însă atât de grăbit să plece de frică să nu-l apuce noaptea în defileuri, încât aproape că nu-mi dădu timp să-mi iau rămas bun de la hangiu.

În diligenţă, micul preot se arătă cel mai încântător tovarăş de drum pe care-l poate găsi cineva. Tot timpul cât ţinu drumul mă distră cu povestiri din mica lui parohie aflată undeva în inima munţilor, iar eu îi povesti anecdote soldăţeşti; dar trebui să-mi dau multă ostenealâ ca să-mi aleg cuvintele, căci când întrebuinţam o expresie mai tare, el începea să se frământe pe bancă şi chipul lui îmi arăta cât se simţea de prost.

Îmi spuse că venea din nordul Spaniei şi că se ducea să-şi vadă mama care locuia într-un sat din Estramadure. Auzindu-l cum vorbea de mica lui căsuţă de la ţară şi de bucuria mamei lui când îl va revedea, mă gândii şi eu la mama mea şi ochii mi se umplură de lacrimi. El îmi arătă micile daruri pe care i le ducea şi

felul lui de a se purta era aşa de naiv, plin de o atât de blajină bonomie, încât nu putui să nu mă gândesc că într-adevăr omul acesta trebuia să fie iubit pretutindeni unde se ducea. Privi uniforma mea cu o curiozitate de copil, admirându-mi panaşul de la chipiu şi mângâind blana vestonului meu. Trăsei şi sabia mea şi când îi spusei câţi oameni doborâsem cu ea, când îi arătai scrijelitura pe care o făcuse în lama ei omoplatul aghiotantul împăratului Rusiei, se înfioră şi puse arma sub perna de piele declarând că vederea ei îi făcea rău.

Când ajunserăm la poalele munţilor auzirăm în depărtare bubuitul tunetului. Era artileria generalului Mossena care asedia Ciudad-Rodrigo. Dorinţa mea cea mai fierbinte ar fi fost să mă duc în lagărul lui. Poate avea el, cum se zicea, sânge evreiesc în vine, dar în cazul acesta era cel mai cumsecade evreu care trăise de la Iosua încoace.

Când îl vedeai pe un câmp de bătălie cu nasul lui vulturesc şi cu ochii lui negri, puteai fi sigur că lucrurile aveau să se-ncingă.

Totuş un asediu n-are nimic interesant, e mai mult o chestie de sape şi de târnăcoape şi eu cu husarii mei aveam lucruri mai de soi de făcut în faţa englezilor. La gândul că aveam să-mi revăd caii cei frumoşi şi pe vitejii mei husari, simţii că-mi creştea inima şi începui să cânt ca un tânăr sublocotenent abia ieşit din Şcoala Saint-Cyr.

Când intrarăm în munţi, drumul deveni mai rău şi natura mai sălbatică. Mai întâlniserăm noi la început câţiva conducători de catâri, dar acum tot ţinutul părea pustiu, ceea ce nu era deloc anormal într-o regiune care fusese rând pe rând ocupată de francezi, englezi şi cetele de guerrilla. Locurile erau atât de dezgolite şi triste, încât mă retrăsei tăcut în colţul meu.

Fui scos din visarea mea de sforţările pe care le făcea tovarăşul meu de drum să facă o gaură cu o sulă în cureaua ploştii lui. Din cauza stângăciei cu care lucra, cureaua îi scăpă din mână şi căzu la picioarele mele; mă aplecai s-o ridic, dar în clipa aceasta, micul preot îmi sări în cârcă şi-mi înfipse sula în ochi.

Ştiţi dragii mei că sunt un om gata să înfrunt orice primejdie. Când ţi-ai petrecut viaţa pe câmpurile de bătaie de la afacerea de la Zurich până în ziua ceea fatală de la Waterloo, când ai meritat crucea de onoare (pe care o păstrez acasă într-o cutiuţă de sidef), îţi poţi permite să spui că ţi-a fost frică. Asta poate o să consoleze pe unii dintre voi când nervii le vor juca vreo festă.

Afară de spaimă şi de durerea pe care mi-o pricinuia rana, mă cuprinse şi un simţământ de dezgust asemănător cu acel pe care-l poţi avea când simţi ţeapa unei scorpii înfingându-ţi-se în corp.

Îl înşfăcai pe ticălos cu amândouă mâinile. Şi trântindu-l pe duşumeaua diligenţei, începui să-i car la lovituri cu cizmele mele mari. Scosese de sub antereu un pistol, dar cu o lovitură de picior i-l azvârli din mână apoi mă aruncai în genunchi pe pieptul lui. Abia atunci începu să scoată nişte ţipete stridente, în timp ce eu, aproape orbit, bâjbâiam cu mâna după sabia mea pe care el o ascunsese cu atâta şiretenie. Tocmai pusesem mâna pe ea şi-mi ştergeam sângele care-mi curgea pe faţă, ca să pot îndrepta bine vârful săbiei şi să străpung pe acest ipocrit, când diligenţă se răsturnă deodată într-o parte şi izbitura făcu să-mi sară arma din mână.

Nici nu-mi venisem încă în fire, când uşa se deschise şi mă simţii înhăţat, tras de picioare afară şi târât pe pietre e colţuroase ale drumului: blana îmi acoperise capul şi unul din ochi şi cu ochiul cel rănit mă văzui înconjurat de vreo treizeci de vlăjgani, îmi dădui seama cu prilejul acesta că vederea nu-mi era atinsă.

Priviţi cicatricea: vedeţi că sula trecuse printre orbită şi ochi. Falsul preot avusese vădit de gând să mi-o înfigă în creier şi într-adevăr vârful ei atinsese peretele osului craniului; aşa că, dintre cele şaptesprezece răni pe care le-am primit, aceasta m-a făcut să sufăr cel mai mult.

Blestemaţii aceştia mă traseră din diligenţă copleşindu-mă cu înjurături, cu strigăte de mânie şi tot cărându-mi la pumni şi picioare.

Însfârşit văzându-mă plin de sânge pe cap şi în neputinţă să mai fac vreo mişcare crezură că am leşinat, pe când eu îmi gravam în memorie, fiecare dintre nesuferitele lor chipuri, că să-i pot recunoaşte şi spânzura într-o bună zi, dacă aveam să am ocazia.

Era o ceată de spanioli cu feţele bronzate, cu năframe galbena pe cap şi cu brâie largi roşii în care erau înfipte pistoale şi pumnale. Baraseră la o cotitură bruscă drumul cu doi bolovani enormi, asta făcuse să se răstoarne diligenţă.

Cel care jucase atât de bine rolul de preot ştia fireşte locul unde stăteau la pândă camarazii lui şi voise să împiedice orice rezistenţă din partea mea în momentul sosirii.

Nu vă pot descrie strigătele lor de furie când, scoţându-l din trăsură, văzură în ce hal îl adusesem. Chiar de nu avusese tot ce-i dorisem eu, avea să păstreze cel puţin o lungă amintire despre întâlnirea lui cu Etienne Gerard, căci picioarele i se bălăbăneau inerte şi deşi partea de sus a corpului lui se agita pradă mâniei, când încercară să-l pună pe picioare căzu mototol. Dar ochii lui negri şi mici care-mi păruseră aşa de blânzi şi de nevinovaţi în diligenţă, aruncau spre mine fulgere.

Când răsculaţii mă puseră cu un brânci pe picioare şi când mă văzui dus pe o potecă de munte, înţelesei că nu era departe momentul când avea să-mi trebuiască tot curajul şi toată ingeniozitatea de care eram în stare. Pe duşmanul meu, doi oameni îl duceau pe umeri şi în timp ce urcam serpentina, îl auzeam şuierându-mi ocări când într-o ureche, când în cealaltă.

Cred că urcuşul trebuie să fi durat vreo oră. Căci cu glezna rănită, cu durerea din ochi şi cu teama ca această rană să nu mă desfigureze pe totdeauna, pot spune că nici când n-am făcut un drum mai neplăcut. Nu mi-au plăcut mie niciodată cine ştie ce ascensiunile, înţelegeţi, când te deprinzi să umbli totdeauna călare dar e uimitor ce poate realiza un om chiar cu glezna spartă, când are câte un bandit arămiu de o parte şi de alta şi o lamă de cuţit de nouă degete ameninţându-i pieptul.

Ajunserăm însfârşit într-un loc unde poteca ocolea un pisc de munte şi coborârăm de cealaltă parte printr-o pădure de pini, într-o vale care se întindea spre sud. Întâlnirăm multe poteci de catâri şi fui mirat când, într-un loc unde un firişor de apă muiaseră pământul, descoperii urmele potcoavelor unui cal. Explicaţia o avui când, ajungând într-un luminiş, văzui chiar animalul legat de un copac. De cum îl zării recunoscui calul mare, negru, cu o pată albă la piciorul drept dinainte. Era chiar calul pe care visam să-l iau de dimineaţă.

Dar ce se întâmplase cu intendentul Vidai? Era posibil aşa dar că nu departe să se afle un alt francez. În aceiaş situaţie periculoasă ca mine? Tocmai mă băteam cu gândurile acestea când grupul se opri şi unul din spanioli scoase un chiot ciudat căruia îi răspunse un chiot la fel ce pornea dintr-o tufă de mărăcini care creştea la poalele unei stânci. În clipa următoare alţi doisprezece spanioli ieşiră la iveală de-acolo şi veniră spre noi. Noii veniţi înconjurară pe amicul meu cel cu sula, dându-i tot felul de dovezi de mâhnire şi de simpatie, apoi întorcându-se către mine, mă ameninţară cu cuţitele şi începură să urle la

mine. Gesturile lor erau atât de ameninţătoare încât crezui că-mi venise sfârşitul şi mă pregăteam de o moarte vrednică de renumele meu, când unul din ei dădu un ordin şi fui îmbrâncit brutal spre tufişul din care ieşise noua bandă.

Afară soarele apunea şi în grota pe care o ascundea tufişul ar fi fost întuneric beznă, de n-ar fi fost două torţe prinse de fiecare perete şi care o luminau. Între aceste două torţe şedea, la o masă primitivă de lemn, un om care, după respectul cu care-i vorbeau ceilalţi, îmi dădui seama că era faimosul şef de răsculaţi care primise din cauza reputaţiei lui, grozave pentru francezi, numele sinistru de *El Cuchillo*[1].

Tovarăşul meu de drum fu adus şi el acolo şi aşezat pe un butoi; picioarele lui, tot inerte, spânzurau de o parte şi de alta a butoiului şi ochii lui de pisică îmi aruncau priviri pline de ură. Din frânturile de convorbire dintre el şi şef pe care le putui prinde înţelesei că era locotenentul cetei şi că principalul lui rol consta în a momi cu vocea lui mieroasă şi cu vestmintele lui de om al păcii pe călătorii francezi, ca mine. În orice caz, eu pusesem capăt primejdioasei lui tactici, fie chiar, cum mă temeam, cu preţul unei vieţi preţioase pentru împărat şi pentru armată.

Rănitul, care şedea pe butoi sprijinit de doi camarazi, explica în spaniolă tot ce i se întâmplase; în timpul acesta, eu stăteam în picioare în faţa mesei şefului, cu câte unul din siniştrii vlăjgani deoparte şi de alta şi cu unul înapoia mea; aşa că-l putui examina pe şef în voie. Rar am mai văzut un om să aducă mai puţin a şef de răsculaţi şi care să semene mai puţin cu imaginea pe care mi-o făcusem eu despre omul, care în ţara asta de cruzimi, îşi câştigase sângeroasa lui poreclă. Chipul lui plin de bonomie şi obrajii lui rumeni acoperiţi de favoriţi scurţi îi dădeau înfăţişarea unui băcan cumsecade din mahalalele Parisului.

Nu purta nici un brâu în culori ţipătoare ca acelea ale oamenilor lui. Era îmbrăcat cu o redingotă largă de pânză groasă, ca orice bun tată de familie. Obiectele de pe masă aveau aceiaş înfăţişare paşnică: erau o tabachere şi o carte mare cu coperta cafenie care părea un registru de comerţ. Pe un raft erau rânduite, între două butoiaşe de praf de puşcă, o mulţime de cărţi şi lângă mâna lui era un teanc de hârtii răvăşite pe masă. Văzui toate acestea dintr-o privire în timp ce el asculta povestirea locotenentului său. Când acesta fu gata, Şeful dădu ordin să fie transportat afară şi eu rămăsei cu cei trei paznici ai

[1] „El Cuchillo” – în spaniolă *cuţitul.*

mei, aşteptând să mi hotărască soarta. El luă pana cu care scria şi bătându-se uşor cu ea peste frunte, începu să privească cu coada ochiului bolta grotei.

— Îmi poţi sugera, îmi spuse el într-o franţuzească desăvârşită, o rimă la cuvântul *Covilha?*

Îi răspunsei că prea puţin cunoşteam din limba spaniolă pentru a-i putea face acest serviciu.

— E o limbă foarte bogată, spuse el, dar mai puţin îmbelşugată în rime ca germana sau engleza. De aceea capodopera noastră naţională e în versuri albe, formă de compoziţie care, deşi puţin întrebuinţată în literatura dv. e totuş în stare să ajungă la mari înălţimi. Mă tem însă că subiectele acestea sunt cam grele pentru un husar.

Voiam tocmai să-i răspund că dacă erau pe înţelesul unui guerillero nu puteau fi deasupra inteligenţei unui ofiţer de cavalerie uşoară; dar el se aplecase din nou deasupra versului lui neterminat. Deodată aruncă pana pe masă cu o exclamaţie de satisfacţie şi începu să declame câteva rânduri care stârniră strigăte şi gesturi de aprobare din partea celor trei paznici ai mei.

— Critica mi-e favorabilă, pe cât se pare, continuă el. Înţelegi, cu asta ne amuzăm noi în timpul lungilor seri petrecute în pustietatea asta: cântând balade compuse de noi înşine. Am oarecari aptitudini pentru genul acesta de îndeletniciri şi nu mi-am pierdut câtuşi de puţin nădejdea să văd în curând câteva din slabei e mele producţii imprimate cu cuvântul „Madrid” pe pagina întâia. Vă înşelaţi dacă credeţi că veţi stăpâni cât lumea capitala noastră. Dar să ne întoarcem la lucruri mai serioase. Pot şti care e numele d-tale?

— Etienne Gerard.

— Ce grad?

— Colonel.

— Ce armă?

— Al 3-lea de husari din Conflans.

— Cam tânăr pentru un colonel.

— Se vede că nu mi-am pierdut vremea.

— Cu atât mai trist, spuse el cu zâmbetul lui paşnic.

Nu răspunsei la aceste cuvinte, dar căutai să-i arăt prin atitudinea mea că eram gata la orice.

— Husar? Mi se pare că am mai avut aici câţiva oameni din arma d-tale, spuse el răsfoind prin registrul lui cel gros. Ţinem o

contabilitate amănunţită de toate micile noastre operaţiuni. A! Iată data de 24 Iunie. N-aveai d-ta un tânăr ofiţer numit Soubiron, un tânăr înalt şi zvelt, cu părul blond?

— Ba da.

— Văd că la data aceasta l-am îngropat. Iar azi pe un alt compatriot al d-tale, Vidai.

O clipă rămăsei buimăcit. Apoi mă năpustii deodată asupra acestui om care şedea aici la masă cu zâmbetul lui nepăsător pe buze şi l-aş fi gâtuit dacă nu l-ar fi smuls din mâinile mele ceilalţi trei spanioli. Mă zbătui cât putui, azvârlind de pe mine când pe unul când pe celalalt, dar în curând fui redus la neputinţă. Haina mi-era ferfeniţă şi sângele-mi curgea din încheieturile mâinilor, după ce-mi legară mâinile şi picioarele cu frânghii, mă culcară pe spate.

— Câine ticălos, îi strigai eu, dacă am să am vreodată fericirea să te ţiu în faţa vârfului săbiei mele, am să te învăţ eu să mai ucizi francezi. Ai să vezi tu cât de puternic e împăratul meu şi are să vie vremea când o să vă scoată el şi din gaura asta în care vă ascundeţi ca şobolanii, tu şi toată banda ta de tâlhari!

Când mă-nfurie am limba cam tăioasă şi-i aruncai în faţă toate ocările pe care le adunasem în paisprezece campanii. Iar el se făcu pământiu şi micii lui favoriţi burghezii se zburliră de mânie.

— Foarte bine, colonele Gerard, spuse el cu vocea sugrumată, ceea ce ai spus e deajuns. Zici că ai avut o carieră distinsă. Colonelul Gerard din regimentul 3 de husari va avea un gen de moarte vrednic de el.

— Am să te rog numai să nu-i eternizezi amintirea în versurile d-tale proaste.

Voiam să mai adaog câteva cuvinte ironice. Dar el, cu un gest furios, ordonă celor trei paznici să mă ducă afară.

Era noapte de-a binelea când mă târâră afară din grotă şi luna strălucea puternic pe cer. Răsculaţii făcuseră cu vreascuri un foc mare ca să-şi fiarbă mâncarea. Deasupra flăcării atârna un cazan mare de aramă şi în jurul lui erau culcaţi spaniolii. Privirile pe care mi le aruncau şi cuvântul „muerte” care revenea adesea pe buzele lor îmi dădură credinţa că îmi sunase ceasul.

Stăteam deci întins pe spate gândindu-mă la scumpa mea mamă şi la pierderea ireparabilă pe care aveau s-o sufere regimentul meu şi împăratul şi nu mi-e ruşine să vă spun că am vărsat lacrimi la gândul consternării generale pe care avea s-o stârnească moartea mea prea timpurie.

Dar în timp ce mă gândeam la toate acestea, continuam să cercetez tot ce se petrecea în jurul meu, în speranţa că voi găsi vreun mijloc de scăpare. Mă cunoaşteţi şi ştiţi că nu sunt eu omul care să stea ca un mieluşel şi să aştepte liniştit cuţitul măcelarului! Smucii întâi pe furiş de frânghia care-mi strângea gleznele, apoi de cea de la mâini, privind neîncetat în jurul meu după ceva care m-ar fi putut ajuta cât de cât. Un lucru însă era evident: un husar e numai o jumătate de om fără un cal şi cealaltă jumătate a mea era la treizeci de paşi de mine şi păştea liniştită. Apoi mă mai gândii la un lucru. Poteca pe care venisem era aşa de abruptă încât un cal nu putea înainta pe ea decât încet, cu mare greutate, de cealaltă parte însă, terenul părea mai practicabil şi părea să ducă la o vale în pantă lină.

Să mă fi văzut eu numai cu picioarele în scările celea şi cu sabia în mână. Căci atunci, din câteva salturi hotărâte puteam scăpa de călăii mei.

În timp ce chibzuiam, mă tot munceam cu picioarele şi cu mâinile ca să slăbesc legăturile frânghiilor, când deodată şeful ieşi din grotă şi veni să stea de vorbă cu locotenentul lui, care gemea lângă foc. Făcură amândoi semne cu capul în direcţia mea. Apoi spuse câteva cuvinte restului bandei, care începu să bată din palme şi să scoată strigăte vesele. Toate acestea nu prevesteau nimic bun şi de aceea vă închipuiţi bucuria mea când simţii legăturile de la mâini atât de slăbite încât dacă aş fi vrut mi-aş fi putut libera mâinile complet. Dar cât prieşte gleznele mele, tare mă temeam că n-am să pot reuşi, căci la cea mai mică sforţare rana mea mă durea aşa de tare încât eram silit să-mi muşc mustaţa ca să nu strig. Singurul lucru ce-mi rămânea de făcut era să stau liniştit, jumătate liber, jumătate legat şi să aştept evenimentele.

Câteva clipe nu înţelesei nimic din ceea ce începuseră să facă. Unul dintre spanioli se urcă într-un brad tânăr şi puternic de la un capăt al luminişului şi legă de copac o frânghie. Apoi fa cu acelaş lucru cu un alt brad de la capătul opus. Capetele celor doi brazi atârnau pe jos; eu aşteptam cu curiozitate şi chiar cu oarecare nerăbdare să văd ce aveau să mai facă. Toată banda începu să tragă de una din frânghii până ce încovoia bradul în formă de arc, apoi, ca să menţină copacul în poziţia aceasta, legară frânghia de un alt copac… După ce încovoiaseră şi celălalt brad în modul acesta, cele două vârfuri erau la câteva picioare unul de altul iar trunchiurile gata să se îndrepte şi să-şi reia prima poziţie

de îndată ce n-ar mai fi fost ţinute de cele două frânghii. Înţelesei atunci planul diabolic pe care-l zămislise mintea lui El Cuchillo.

— Eşti, îmi închipui, un om puternic, domnule colonel, îmi spuse şeful apropiindu-se de mine cu odiosului zâmbet.

— Dacă ai avea bunătatea să-mi scoţi frânghiile acestea, v-aş arăta cât de puternic sunt.

— Suntem cu toţii foarte curioşi să ştim dacă eşti mai puternic decât aceşti doi brazi. Precum vezi, îţi vom lega fiecare picior de câte unul din copacii aceştia, apoi vom da drumul la frânghii. Dacă eşti mai puternic decât aceşti doi copaci, n-o să păţeşti nimic, dar dacă brazii sunt mai puternici ca d-ta, de! În cazul acesta, d-le colonel, vom avea câte o amintite de la d-ta de fiecare parte a luminişului.

Începu să râdă şi ceilalţi patruzeci îl imitară. Şi azi încă, în zilele când nu mă simt în apele mele sau când mă apucă din nou un acces de-al vechile mele friguri pe care le-am luat în Rusia, revăd în vis cercul acesta de chipuri negre şi sălbatice, cu ochii lor cruzi şi cu dinţi lor albi care străluceau la lumina flăcărilor.

E ciudat şi am auzit pe mulţi exprimându-şi aceiaş părere cât de agere devin simţurile în momente grele cu acestea!

Sunt convins că niciodată viaţa nu e aşa de intensă ca în clipa când ştii că le aşteaptă o moarte violentă. Simţeam mirosul răşinos al pădurii, vedeam fiecare crenguţă de pe jos, auzeam fiecare foşnet al frunzelor, cum niciodată n-am simţit, n-am văzut şi n-am auzit, decât poate în asemenea clipe, de primejdie. Aşa, de pildă, cu mult înaintea oricărui altuia, înainte chiar ca şeful să-mi fi vorbit, eu prinsesem un zgomot înăbuşit, monoton, care devenea tot mai desluşit cu fiecare clipă. La început fu un zgomot slab de tot; dar când şeful isprăvise de vorbit şi în clipa când aceşti asasini îmi dezlegau braţele ca să mă ducă la locul de tortură, auzii cât se poate de lămurit tropot de copite de cai şi zăngănit de săbii. Se putea ca eu, care-mi dusesem viaţa în mijlocul cavaleriei uşoare de când îmi dăduseră primele tuleie deasupra buzei, eu tocmai să nu recunosc apropierea unei trupe de călăreţi în mers?

— Ajutor, camarazi, ajutor! strigai eu.

Răsculaţii se năpustiră asupra mea şi în timp ce loviturile cădeau ca grindina asupră-mi, mă târâră spre copaci. Continuai să strig cât mă ţineau rărunchii:

— Ajutor, băieţi! Vi se asasinează colonelul!

Rănile mele şi suferinţele pe care le înduram de câteva

ceasuri produseseră în mine un fel de delir şi mă aşteptam, nici mai mult nici mai puţin, să văd apărând la intrarea luminişului pe cei cinci sute de husari ai mei cu gorniştii şi cu stindardul în frunte.

Dar ceea ce apăru în realitate, fu cu totul altceva decât visase închipuirea mea. În luminiş intră în galop un tânăr frumos călare pe un cal minunat. Faţa îi era smeadă avea o înfăţişare plină de sinceritate, de vitejie şi de hotărâre, care-mi amintea puţin ceea ce eram eu însumi. Purta o uniformă ciudată, care fusese fără doar şi poate pe vremuri roşie, dar care se decolorase şi luase culoarea frunzelor veştede. Pe mâneci avea însă galoane de aur şi capul îi era acoperit de o cască de metal lucitor împodobită cu un cochet panaş de pene albe. Galopă până în mijlocul locului descoperit, fiind urmat de aproape de patru călăreţi care purtau aceiaş uniformă. La un ordin scurt, cei patru călăreţi se opriră brusc cu un zăngănit de arme, în timp ce şeful lor înaintă în galop, măreţ pe calul lui. Recunoscusem imediat aceste uniforme străine: erau englezi. Îi vedeam pentru prima dată. Dar după înfăţişarea lor generală şi după atitudinea lor hotărâtă, constatai că tot ce mi se spusese era adevărat şi că erau nişte oameni cu care era o plăcere să te baţi.

— Ei, ce s-a întâmplat? strigă tânărul ofiţer într-o franţuzească destul de stricată. Cine a chemat în ajutor?

În clipa aceasta binecuvântai lunile în care O'Brien, descendentul regilor irlandezi, mă învăţase limba engleză. Răsculaţii îmi scoseseră de la picioare frânghiile cu care eram legat, aşa că n-avui decât să-mi liberez mâinile şi ridicând sabia mea de lângă foc, dintr-o săritură fui în şea pe calul bietului Vidai. Da, cu toată glezna mea zdrobită, încălecai fără să ating măcar scările. Cu o lovitură de sabie tăiai frânele înfăşurate în jurul copacului şi înainte ca spaniolilor să le fi venit măcar în gând să scoată pistoalele, fui alături de ofiţerul englez.

— Mă predau, domnule, îi strigai eu în limba lui, deşi englezeasca mea nu făcea, cred, mai multe parale decât franceza lui. Dacă aţi vrea să aruncaţi o privire asupra acestor doi copaci încovoiaţi, v-aţi face o idee despre modul cum aceşti bandiţi vor să rupă în bucăţi un onorabil ofiţer căzut în mâinile lor.

— *My God!* strigară ofiţerul şi soldaţii, ceea ce în limba noastră ar însemna: Dumnezeule!

Cele cinci săbii ieşiră din teci cu un zgomot de fiare şi cei

patru oameni se apropiară. Unul dintre ei, care purta galoane de sergent, mă bătu pe umăr spunându-mi:

— Apără-ţi pielea, francezule!

Ah! Ce bine era să ai un cal sub tine şi o sabie în mână! În bucuria mea, începui să răcnesc, învârtind sabia deasupra capului.

Şeful cetei de guerrilla se apropiase, cu veşnicul lui zâmbet pe buze:

— Îmi permit să atrag atenţia Excelenţei Voastre, spuse el, că francezul acesta e prizonierul meu.

— Are să vie cu noi în lagărul englez, răspunse scurt ofiţerul.

— Asta e o încălcare a îndatoririlor de alianţă. Dar în orice caz, înainte să-l luaţi, aş vrea să vă spun ceva numai dv.

Se apropie de tânărul ofiţer apoi, întorcându-se repede, îmi descărcă pistolul drept în faţă. Glontele îmi trecu prin păr şi-mi găuri chipiul. Văzând că nu mă nimerise, voia să-mi arunce arma-n cap, când dintr-o lovi ură de sabie, sergentul englez aproape îi despărţi capul de corp. Nici nu-i ţâşnise bine sângele că toată ceata tăbărâse asupra noastră. Dar câteva lovituri de sabie şi un galop bun ne puseră la adăpost de ei şi după două minute coboram într-un trap liniştit drumul care ducea în vale.

Abia când râpele fură cu mult în urma noastră, când ne aflam deja pe câmp ne oprirăm să vedem ce pierderi suferisem în timpul luptei. Mie, deşi rănit şi sleit de puteri, inima-mi bătea cu mândrie. Acum aveau să se gândească bine cetele de guerrilla ale spaniolilor înainte de a pune mana pe cineva din al 3-lea de husari. Eram aşa de mulţumit încât începui să ţin englezilor un discurs ca să le arăt cui îi săriseră în ajutor. Voiam să le mai spun câteva cuvinte bine simţite asupra gloriei şi prieteniei care trebuie să unească pe viteji, dar ofiţerul îmi tăie vorba.

— Bun, spuse el. Sergent, avem răniţi?

— Calul soldatului Jones a căpătat un glonte de pistol în umăr.

— Soldat Jones, rămâi cu noi... D-ta sergent Holliday, du-te spre dreapta cu soldaţii Harvey şi Smith şi ia contact cu cercetaşii husarilor germani.

Sergentul şi oamenii lui porniră în direcţia arătată, în timp ce eu şi ofiţerul ne îndreptam spre lagărul englez, urmaţi de călăreţul al cărui cal fusese rănit! Nu ne trebui mult ca să ne deschidem unul altuia inimile, căci ne simţisem atraşi din capul locului unul către celălalt.

Viteazul băiat făcea parte din nobilimea engleză. Fusese trimis

în recunoaştere de lord Wellington, comandantul suprem al trupelor engleze, ca să vadă dacă nu cumva francezi îi înaintau prin munţi. Numele complet al tânărului era Milord the hon[2], Russel Bart.

Călărind aşa sub luna plină pe noaptea aceasta frumoasă cum numai în Spania găseşti, ne făcurăm confidenţe ca doi fraţi, înţelegeţi, eram de aceiaş vârstă, amândoi făceam parte din cavaleria uşoară (el era din al 16-lea de dragoni) şi amândoi aveam aceleaşi ambiţii.

Apoi furăm cât pe ce să ne certăm pe chestiunea dragonilor şi husarilor, căci el era ridicol de mândru de regimentul lui şi tare aş fi vrut să vedeţi cum s-a încruntat şi cum a dus mâna la sabie când i-am dorit să nu se nimerească niciodată în calea regimentului 3. Însfârşit, îmi povesti că pierduse sume nebuneşti pariind care dintre doi cocoşi va ucide pe celălalt, sau care dintre doi oameni va da gata cu pumnii pe celălalt; ei numesc asta „box”. Toate acestea mă mirară mult. Era mereu gata să parieze pe orice; la un moment dat, cum eu văzusem o stea căzătoare, nu-l apucă pe omul meu să parieze că el are să vadă mai multe ca mine şi încă cu 25 franci de stea şi nu renunţă la ideea lui decât când îi spusei că punga mea rămăsese la guerilleros.

Stăteam deci de vorbă prieteneşte când soarele răsări şi deodată auzirăm în apropiere de noi o salvă de muschete. Nu puteam vedea nimic din cauza neregularităţilor terenului, aşa încât crezut că se dădea o luptă. Bart începu însă să râdă şi mă lămuri că zgomotul venea din lagărul englez unde în fiecare dimineaţă soldaţii îşi descărcau puştile ca să vadă dacă scăpărătoarele erau uscate.

— Încă o milă şi ajungem la avanposturi, spuse el.

Atunci întorsei capul şi băgai de seamă că tot vorbind călăriserăm atât de repede încât dragonul cu calul rănit nici nu se mai vedea. Mă uitai în jurul meu: nu eram acolo decât noi doi, Bart şi cu mine, amândoi cu cai buni. Începui să mă întreb dacă, la urma urmelor, era chiar nevoie să fac şi această ultimă milă care mă despărţea de avanposturile engleze. Ţin însă, dragi prieteni să mă înţelegeţi bine, căci n-aş vrea să vă închipuiţi că mi-a trecut măcar prin minte să mă port necinstit. Trebuie să ţineţi seamă că războiul e o partidă care se joacă după reguli bine stabilite şi că, atunci când regulile acestea nu sunt urmate, inamicul are dreptul să profite de ocazie. De pildă, dacă mi-aş fi

[2] Prescurtarea aceasta înlocuieşte titlul englez de „baronet”.

dat cuvântul, aş fi fost un ticălos să mă gândesc măcar să fug.

Dar Bart nici măcar nu-mi ceruse cuvântul.

Printr-un exces de încredere mă pusese pe picior de egalitate cu el. Dacă eu l-aş fi luat prizonier pe el, l-aş fi tratat tot atât de curtenitor cum mă tratase şi el pe mine, dar în acelaş timp aş fi luat măsuri de precauţie contra oricărei încercări de fugă din partea lui luându-i spada şi aş fi avut grijă să păstrez lângă mine cel puţin unul din oamenii mei. Îmi oprii calul şi-i explicai toate acestea, întrebându-l dacă vedea o călcare a legilor onoarei dacă l-aş fi părăsit. El cugetă o clipă şi repetă de câteva ori cuvintele care pe englezeşte înseamnă: „Doamne Dumnezeule!”

— Aşadar vreţi să mă lăsaţi cu buzele umflate?

— Dacă nu cumva aveţi vreun argument care să mă facă să mă răzgândesc.

— Singurul argument pe care-l văd e că dac-aţi încerca v-aş tăia capul.

— Asta e un mic joc care poate fi jucat în doi, răspunsei eu.

— Atunci, vom vedea noi cine-l joacă mai bine, spuse el trăgând sabia.

O trăsesem şi eu pe a mea şi eram hotărât să nu-l rănesc pe acest admirabil tânăr care-mi salvase viaţa.

— Gândiţi-vă şi dv., îi spusei eu. Spuneţi că sunt prizonierul dv. Cu tot atâta dreptate aş putea spune eu că dv. sunteţi prizonierul meu. Suntem singuri şi deşi nu mă îndoiesc că sunteţi de prima forţă la sabie, nu puteţi totuşi spera să bateţi cea mai bună lamă din şase brigăzi de cavalerie uşoară.

Drept orice răspuns, el lovi îndreptând vârful săbiei spre capul meu. Parai şi retezai jumătate din panaşul lui alb. El îmi destina o a doua lovitură, îi abătui arma şi-i retezai şi cealaltă jumătate din panaş.

— Dracul să vă ia cu scamatoriile dv. cu tot! strigă el.

— De ce mă atacaţi? Vedeţi doar bine că nu vreau să răspund!

— Foarte frumos, dar atunci trebuie să veniţi cu mine în tabără.

— Nici în ruptul capului.

— Pariez nouă la patru că o să veniţi!

Şi se repezi din nou la mine cu sabia ridicată.

La aceste cuvinte îmi veni o idee. Nu puteam hotărî chestiunea aceasta altfel de cât prin lupta? Bart mă punea într-o situaţie penibilă. Unul dintre noi trebuie să iasă rănit. Evitai lovitura şi vârful lamei lui trecu la un deget de ceafa mea.

— Am să-ţi propun ceva, îi strigai eu. Să jucăm în zaruri care dintre noi e prizonierul celuilalt.

Îndată se lumină la faţă. Asta îi răscoli toată pasiunea lui pentru sport.

— Unde vă sunt zarurile.

— N-am.

— N-am nici eu, dar am cărţi de joc.

— Ce joc? Alegeţi!

— Ecarte.

Primind, nu mă putui stăpâni să zâmbesc. Cred că în toată Franţa nu erau trei oameni mai tari ca mine la jocul acesta.

Nu ascunsei lui Bart lucrul acesta. Zâmbi şi el.

— La mine acasă eram şi eu privit ca un jucător excepţional. Avem şanse egale şi dacă mă bateţi, vă meritaţi libertatea.

Descălecarăm şi după ce ne legarăm caii, ne aşezarăm deoparte şi de alta a unei stânci netede. Bart scoase dintr-un buzunar un joc de cărţi şi-mi fa îndeajuns să-l văd amestecând cărţile ca să mă conving că nu aveam de-a face cu un începător. Tăiarăm şi el începu.

Miza merita osteneală. El voia să adaoge o sută de guinee, dar ce însemnau banii când însăşi soarta colonelului Gerard era în joc! Mi se părea că toţi cei care erau interesaţi la rezultatul partidei, mama mea, husarii mei, corpul 6 de armată, Ney, Massena, împăratul însuşi, formau cerc în jurul meu în această vale pustie. Dumnezeule mare! Ce cruntă lovitură dacă cărţile s-ar fi întors împotriva mea!

Eram însă plin de încredere: eram tot atât de renumit pentru modul cum jucam ecarte ca şi pentru îndemânarea mea la sabie şi afară de bătrânul maior Bouvet care mă bătuse într-o zi la şaptezeci şi şase de partide dintr-o sută, nimeni nu-mi putea ţine piept.

Câştigai prima partidă, deşi, trebuie să mărturisesc, mai mult datorită norocului, dar adversarul meu n-avea ce obiecta. La a doua jucai cum nu jucasem niciodată. Ne aprinseserăm aşa de tare încât ne puserăm eu chipiul, el casca, pe stâncă alături de noi.

— Pun iapa mea roibă. Dv. puneţi calul negru al dv.?

— S-a făcut.

— Cu şea, frâu, scări, cu tot.

— S-a făcut, strigai eu.

Demonul jocului pusese stăpânire pe mine. Mi-aş fi jucat

husarii pe dragonii lui, de-aş fi putut.

Şi atunci, începu adevărata partidă. O! Juca bine englezul meu, juca într-un mod demn de o asemenea miză. Dar eu, dragii mei, eram superb. Din cele cinci puncte îi şi luasem trei. Bart îşi muşca mustăcioara şi bătea toba cu degetele, în timp ce eu mă şi vedeam în fruntea micilor mei demoni. Acum însă, roata norocului se întoarse şi Bart luă şi el două puncte.

Aveam aşa dar patru la doi. Dar la partida următoare, el îmi prilejui un joc aşa de frumos încât nu-mi putui stăpâni un strigăt de bucurie. „Dacă nici cu jocul acesta nu-mi câştig libertatea, gândeam eu, merit să rămân prizonier toată viaţa”. Mă-ncing, se-ncinge şi el şi se descheie la tunică. Fac şi eu la fel. Bart joacă. Şi ce să vezi, ultima carte a fiecăruia dintre noi era câte un rege. Englezul câştigase două puncte cu un joc mult inferior jocului meu. La gândul acesta îmi venea să mă tăvălesc pe jos, nu alta.

Ajunsesem la ultima partidă, cu patru puncte fiecare. Acum avea să se aleagă. Ne descinserăm săbiile. Era calm englezul, n-am ce zice; dar mie sudoarea îmi curgea până şi în ochi şi vă mărturisesc că mâinele îmi tremurau când îmi luai cele cinci cărţi ale mele de pe stâncă. Dar abia le privii că văzui regele, faimosul rege-atu. Aveam gura deschisă ca să anunţ vestea cea mare, când vorbele mi se stinseră pe buze când ridicai ochii la camaradul meu.

Ţinea cărţile în mână, dar pe chipul lui era atâta consternare şi privea pe deasupra umărului meu cu atâta uimire, cu groază chiar... Mă întorsei repede şi rămăsei şi eu uluit de ceea ce văzui.

Lângă noi, la cincisprezece metri cel mult, stăteau în picioare trei oameni. Cel din mijloc era destul de înalt, fără să fie prea mare de statură. Purta o uniformă de culoare închisă cu un mic bicorn cu pene albe. Dar mai mult îmi atraseră atenţia chipul lui, obrajii lui supţi, nasul lui coroiat şi gura lui care dădea impresia că omul acesta însemna ceva. Era încruntat şi bietul meu Bart îi aruncă o asemenea privire încât cărţile căzură una câte una pe jos.

La o oarecare depărtare în dosul lor, trei ordonanţe le ţineau caii de căpăstru şi în dosul acestora, o escortă de lăncieri.

— Ei, Crawford, ce vasăzică asta? întrebă omul de la mijloc.

— Auzi domnule, strigă ofiţerul din dreapta, lord Wellington întreabă ce înseamnă asta.

Bietul meu Bart bâlbâi cu mâna la viziera căştii cele întâmplate; dar chipul de piatră al comandantului suprem al

forţelor engleze nu se îmblânzi o clipă măcar.

— Frumos, n-am ce zice, domnule general Crawford, spuse ei. Trebuie să vegheaţi îndeaproape la disciplina armatei dv. Cât despre d-ta, îi spuse el prietenului meu du-te în lagăr unde ai să te consideri în stare de arest până la sosirea mea.

Tare îmi fu milă, când îl văzui pe Bart încălecând şi plecând cu capul plecat. Aşa de milă încât nu putui suporta. Mă repezii înaintea generalului englez şi pledai cauza prietenului meu. Îi spusei că eu, colonelul Gerard, ţineam să atest bravura acestui tânăr ofiţer. Ah! Elocvenţa mea, ar fi putut înmuia şi inima cea mai împietrită; el însă rămase nepăsător.

— Cu ce greutate vă încărcaţi în armata franceză catârii?

— Cu două sute zece livre, răspunsei eu.

— Atunci îi încărcaţi al dracului de prost, spuse lord Wellington. Duceţi prizonierul sub escortă.

Lăncierii se apropiară; îmi venea să înnebunesc când mă gândeam la jocul de cărţi pe care-l aveam în mână şi la libertatea de care fusesem atât de aproape. Arătai generalului cărţile.

— Priviţi, milord, îi spusei eu, mi-am jucat libertatea şi am câştigat. Căci, după cum vedeţi, am în mână regele.

Pentru prima dată lumină un zâmbet faţa lui slabă.

— Dimpotrivă, eu am câştigat, îmi răspunse el, căci după cum vedeţi, regele meu vă are în mână pe dv.

CUM AM ÎNVĂŢAT BOXUL ÎN ANGLIA

Nimeni nu punea la îndoială că Murat era un minunat ofiţer de cavalerie, dar prea-i plăcea să-şi dea aere de vitejie, cusur care nedreptăţea pe mulţi buni soldaţi. Lassalle era şi el un şef de întâia mână, dar vinul şi excesele îi stricau. Cât despre mine, Etienne Gerard, eu nu aveam nici unul din ifosele astea fanfaroane şi, în acelaş timp, eram de o mare cumpătare, afară doar, câteodată, după înapoiere din vreo campanie sau când mă regăseam cu vreun vechi camarad.

Cu toate că nu m-am ridicat nici odată mai sus de gradul de colonel, calităţile mele erau bine cunoscute de toţi cei care serviseră cu mine şi deasemeni şi de către englezi când mă făcuseră prizonier, în chipul în care v-am povestit aseară, m-au ţinut sub pază bună la Oporta şi vă încredinţez că n-au lăsat unui adversar ca mine prilejul să le lunec printre degete.

La 10 August fui condus sub bună escortă pe bordul vasului care trebuia să ne ducă în Anglia. Timp de opt zile cât a ţinut călătoria pe mare am stat lungit pe spate, ca ţintuit şi nici măcar să mişc degetul cel mic n-aş fi fost în stare, chiar de aş fi văzut vulturul regimentului meu căzând în mâinile inamicului. La sfârşitul lunii eram internat în închisoarea cea mare care fusese construită pentru noi la Dartmoor. O supranumiserăm *Hotelul Francezilor,* căci, eram acolo o mulţime de viteji şi nenorocirea ce ne lovise nu ne împiedica să fim veseli.

Închişi la Dartmoor nu erau decât ofiţerii care refuzaseră să-şi dea cuvântul, cea mai mare parte din ceilalţi prizonieri erau mateloţi sau simpli soldaţi. Mă veţi întreba de ce nu mi-am dat cuvântul, ca să mă bucur de acelaş bun tratament ca anumiţi alţi camarazi ai mei. Am să vă răspund că aveam pentru asta două motive, tot atât de bune unul ca şi cellalt.

Înainte de toate, aveam o foarte mare încredere în mine căci

eram convins că voi putea evada. În al doilea rând, familia mea deşi onorabilă, n-a fost niciodată prea bogată şi nu mă puteam hotărî să iau, fie cât de cât, ceva din micul venit al mamei mele. Iată motivele pentru care am preferat să mă las îngropat în închisoarea aceea întunecoasă din Dartmoor.

Era unul din locurile cele mai ciudate din lume: acolo, în mijlocul acelui vast teren necultivat, eram înţărcuiţi ca o turmă imensă de oi.

Şapte sau opt mii de oameni; soldaţi, înţelegeţi, oameni de experienţă şi de curaj. De jur împrejurul închisorii un zid dublu, cu un şanţ şi paznici şi sentinele; dar englezi nu puteau nicidecum să nădăjduiască că vor putea ţine oameni de soiul ăsta, ca pe nişte iepuri în coteţe. Şi într-adevăr oamenii evadau câte doi sau în bande de câte zece, de câte douăzeci şi atunci tunurile duruiau, patrulele alergau, iar noi, cei rămaşi ne puneam pe râs, pe dansat şi strigăm cât ne ţinea gura. „Trăiască împăratul” până-n momentul în care paznicii furioşi îndreptau puştile împotriva noastră.

Aveam adesea mici răzvrătire; atunci se aducea infanterie şi tunuri din Plymouth, iar noi începeam din nou să răcnim cât ne ţineau plămânii. „Trăiască Împăratul!”, ca şi cum voiam să fim auziţi până la Paris.

A! Erau momente în care nu te plictiseai la Dartmoor şi dădeau destul de furcă acelora care erau însărcinaţi cu paza noastră.

Prizonierii îşi aveau şi ei tribunalele lor, care-şi ţineau şedinţele şi dădeau pedepsele. Furtul şi certurile căpătau cutare şi cutare pedeapsă, dar pedeapsa cea mai gravă era rezervată trădătorilor. În ziua sosirii mele unul, anume Meunier, din Reims, dezvăluise englezilor un complot de evadare. Pentru un motiv oarecare n-a fost despărţit îndată de ceilalţi prizonieri şi, cu toate implorările lui a fost lăsat peste noapte cu camarazii pe care-i trădase. Chiar în noaptea aceea s-a constituit un tribunal cu un judecător şi un apărător, dezbaterile se ţinură cu glas scăzut şi dimineaţa, când veniră paznicii ca să-l puie în libertate pe condamnat, nu mai putură da de o urmă măcar a omului acestuia.

Erau oameni, nu glumă, prizonierii aceştia, îşi aveau felul lor de a aranja propriile lor afaceri.

Ofiţerii ocupau o aripă separată şi formam un grup ciudat. Ni se lăsaseră uniformele, aşa încât nu era o armă care să nu fi fost

reprezentată. Erau vânători cu dolmane verzi, husari ca mine, dragoni albaştri, lăncieri cu plastron alb, voltijori, grenadieri, artilerişti şi pontonieri. Dar ofiţerii de marină formau cel mai mare număr, căci, pe mare, englezii fuseseră întotdeauna mai tari.

De abia ajunsesem la Dartmoor că şi încep îi să-mi înjghebez un plan de evadare şi vă puteţi uşor închipui că mie, cu spiritul meu încercat de doisprezece ani de război, nu-mi trebui mult timp ca să găsesc un mijloc.

Trebuie să ştiţi mai înainte de toate că cunoşteam întrucâtva limba engleză, ceea ce avea să-mi fie de mare folos.

Învăţasem puţină englezească în timpul celor câteva luni pe care le petrecusem în faţa Danzigului cu locotenentul O'Brien din regimentul irlandez, un urmaş al vechilor regi ai ţării.

Eram doi ofiţeri în aceeaşi celulă, lucru care nu-mi convenea defel. Camaradul meu de închisoare, Beaumont un artilerist, era o fire închisă.

Rar mi se întâmplă să întâlnesc un om pe care să nu mi-l fac, repede prieten, căci caracterul meu şi felul meu de a mă purta sunt după cum ştiţi foarte sociabile. Dar omul acesta nu avea niciodată un zâmbet pentru glumele mele şi nici vreo lacrimă pentru necazurile mele; şedea ceasuri întregi cu privirea fixă, astfel că mă gândeam uneori că cei doi ani ai lui de captivitate îi cam slăbiseră minţile.

Doamne, cât aşi fi dorit să-l am lângă mine pe vechiul meu prieten Bouvet sau pe vreunul din camarazii mei husari în locul momâie ăsteia. Eram însă silit să mă mulţumesc cu el şi nici o evadare nu era cu putinţă, desigur, dacă nu se asocia la proiectul meu, căci nu puteam face nimic care să nu fi ştiut el. Adusei mai întâi vorba pe ocolite, apoi mai pe şleau, până ce însfârşit îmi păru hotărât să-mi împărtăşească soartă. Mă apucai să cercetez zidul, podeaua, tavanul, dar oricât sondam şi pipăiam, nu dam decât de grosimi şi de soliditate. Uşa era de fier cu o broască enormă şi cu ferestruică de zăbrele prin care gardianul îşi arunca privirile în celula noastră, de două ori pe noapte.

Ca mobilier aveam două paturi, două scaune, două lavoare, atâta tot. Era îndeajuns pentru mine: nu avusesem niciodată atâta confort în timpul celor doisprezece ani petrecuţi în campanie. Dar cum să ieşi de aici? Noapte cu noapte mă gândeam la cei cinci sute de husari ai mei şi aveam nişte coşmaruri îngrozitoare. Ba mi se năzărea că toată încălţămintea

oamenilor mei trebuia reînnoită; ba îmi părea că toţi caii s-au îmbolnăvit dintr-odată de la nişte furaje mucede; altă dată, mi se părea că văd şase escadroane de ale mele care s-au predat prizonieri sub ochii împăratului; atunci mă trezeam năpădit de sudori reci şi mă apucam din nou să bocănesc în zid şi să-l sondez.

Avea celula noastră o singură fereastră, dar era prea mică; nici măcar un copil nu putea trece prin ea. Mai mult încă, era apărată de un drug gros de fier la mijloc. Lucrul nu era defel încurajator, o să admiteţi, dar mă convinsei totuşi că numai într-acolo trebuiau îndreptate toate sforţările noastre. Şi, culmea nenorocirii, fereastra aceasta răspundea în curtea de exerciţiu, care era înconjurată de două ziduri înalte. Dar cum spuneam posacului meu camarad: „De Vistula va fi timp să ne ocupăm după ce vom fi trecut Rinul”. Până una alta izbutii să scot o bucată de fier din patul meu şi mă apucai de lucru ca să desprind cimentul care înţepenea drugul de fier. Lucram timp de trei ore, apoi mă aruncam în patul meu, de cum auzeam pasul gardianului. Reluam lucrul timp de alte trei ore şi uneori încă alte trei ore căci îl găseam pe Beaumont atât de încet şi de neîndemânatec în cât nu mă puteam bizui de cât pe mine singur. Îmi închipuiam regimentul meu al 3-a de husari aşteptându-mă afară, înşiraţi până la unul, cu trompeţi, stindarde şi şabrace de piele de leopard. Atunci lucram, lucram ca un nebun, până-ntr-atât că fierul meu se acoperea de sânge.

Izbutii să desprind cimentul pe care-l ascundeam în perna mea; apoi drugul de fier începu să joace în scobitura făcută şi într-o bună zi, cu o sforţare violentă, îl smulsei definitiv; îmi făcusem primul pas spre libertate.

O să mă întrebaţi întrucât eram mai înaintat, deoarece, după cum v-am mai spus, nici un copil n-ar fi putut trece prin deschizătură: Câştigasem totuşi două lucruri, o unealtă şi o armă. Cu una puteam desprinde piatra care încadra fereastra; cu cealaltă m-aşi putea apăra după ce aş fi afară. Îmi îndreptai atunci toate puterile asupra pietrei acesteia şi izbii, izbii cu vârful ascuţit al drugului până ce scosei toată tencuiala ca să liberez piatra. În timpul zilei puneam totul la loc. Paznicul n-a apucat să vadă niciodată vreun firicel de praf pe podea.

După trei săptămâni de muncă, piatra era desprinsă; am scos-o din locul ei şi astfel am izbutit să-mi fac o deschizătură prin care putui număra, fericit, zece stele, pe câtă vreme înainte nu

puteam zări decât patru.

Totul era gata de acum în colo, pentru evadarea noastră şi pusei piatra la loc având griji să maschez crăpăturile cu seu şi cu grăsime. Peste trei nopţi luna va fi dispărut şi momentul ar fi prielnic încercării noastre.

N-aveam nici cea mai mică îndoială că voi ajunge până la curte, dar odată acolo, cum să ies? Ce umilinţă pentru mine, să fiu nevoit să mă întorc, ca un şoarece speriat, în gaura mea, sau să fiu oprit de paznici şi să fiu aruncat într-una din acele celule umede, sub pământ, rezervate prizonierilor surprinşi în tentativă de evadare, începui să cumpănesc.

N-am avut niciodată prilejul, ştiţi doar să arăt ce-a i fi putut face ca general. Uneori, după un pahar sau două mă vedeam capabil de combinaţiile, cele mai surprinzătoare şi aveam simţimântul că dacă Napoleon mi-ar fi încredinţat un corp de armată, lucrurile ar fi luat cu totul altă întorsătură pentru el. Oricum ar fi fost, un lucru era neîndoios; că pentru micile stratageme ale războiului, mă puteam măsura cu orişicine şi eram sigur că acum mai ales, calităţile acestea nu vor da greş.

Zidul interior pe care trebuia să-l trec avea o înălţime de douăsprezece picioare iar sus la creastă era apărat cu vârfuri de fier la distanţă de trei degete. Cât despre zidul exterior nu l-am putut zări decât odată sau de două ori, când era deschisă poarta curţii de exerciţiu. Mi se păruse că ar fi cam ne aceeaşi înălţime prevăzut deasemeni cu vârfuri de fier. Distanţa dintre cele două ziduri era de peste douăzeci de picioare şi aveam motive să cred că nu se aflau sentinele decât la porţi. În afară de asta mai ştiam că se află o întreagă linie de soldaţi afară. Astea erau, prieteni, greutăţile ce-mi stăteau în cale şi nici un fel de scule ca să le birui decât cele două mâini ale mele.

Un lucru pe care mă bizuiam era statura înaltă a camaradului meu Beaumont. Dacă puteam urca pe umerii lui şi să mă agăţ de vârfurile de fier, mi-ar fi fost uşor să escaladez zidul.

Un alt lucru important era alegerea santinelei care va fi de serviciu sub fereastră în momentul tentativei noastre. Se schimbă din două în două ore ca să se asigure de vigilenţa lor, dar eu care-i studiam îndeaproape în fiecare noapte, observasem o mare diferenţă între ele. Erau unele care făceau o pază atât de bună că nici măcar un guzgan n-ar fi putut să străbată curtea fără ca să fie zărit, pe când alţii şi-o făceau uşor şi chiar dormeau rezemaţi de puşca lor, tot atât de confortabil ca şi într-un pat

bun. Ochisem mai ales una din santinele, un băiat gras şi bucălat care se ghemuia în umbra zidului şi trăgea nişte somnuri de nu-l trezeau nici pietricelele pe care i le aruncam ca să mă mai amuz. Printr-un noroc neaşteptat fu rândul soldatului acestuia să fie de pază de la miezul nopţii la ora două, în noaptea pe care o hotărâserăm pentru evadarea noastră.

În ultima zi, eram într-o astfel de stare de agitaţie că nu mai conteneam să umblu prin celulă, alergând din colţ în colţ, ca o veveriţă într-o colivie. În fiecare clipă îmi închipuiam că paznicul avea să observe că drugul fusese desprins sau că sentinela avea să observe crăpăturile din tencuială, pe care, oricum, nu le putusem ascunde pe din afară cum făcusem pe dinăuntru. Cât despre tovarăşul meu şedea la picioarele patului său, adâncit în gânduri, aruncându-mi din când în când o privire piezişe şi muşcându-şi unghiile ca cineva care complotează.

Curaj, prietene, îi strigaţi bătându-l pe umeri, ai să-ţi revezi tunurile înainte de o lună.

— Foarte bine, spunea el, dar spre care parte vei apuca când vei fi liber?

— Spre coastă, răspunsei.

— E mult mai probabil că vei merge de-a dreptul la celulele subterane sau pe pontoanele din Plymouth.

— Un soldat trebuie să-şi încerce norocul; numai fricoşii văd totul în negru.

O roşeaţă îi coloră buzele la cuvintele acestea şi aceasta îmi făcu plăcere, căci eră primul semn de curaj pe care-l observasem la el. Înşfăcă urciorul lui eu apă ca şi cum or fi voit să mi-l arunce în cap, dar ridică din umeri şi recăzu în mutismul lui obişnuit, rozându-şi unghiile, cu ochii aţintiţi în podea. Nu mă putui împiedica să mă gândesc, privindu-l, că poate fac un prost serviciu artileriei, readucându-i namila asta resemnată.

În viaţa mea nu mi s-a părut o seară mai lungă. Pe înserat, izbucni o furtună straşnică. Priveam pe fereastră; nori negri alergau cu o repeziciune extremă pe cer. Ploaia turna cu găleţile şi cum vântul răpăia, nu era chip de auzit pasul sentinelelor. „Dacă nu le aud eu, mă gândii, e probabil ca şi ele să nu mă audă.” Şi aşteptai momentul în care paznicul veni să arunce o privire prin zăbrelele uşii noastre. Apoi mă dusei la fereastră şi nevăzând sentinela care, fără îndoială trebuie să se fi adăpostit într-un colţ, la adăpost de ploaie, recunoscui că sosise momentul. Scosei drugul, desprinsei piatra şi făcui semn tovarăşului meu să

treacă înainte.

— După d-ta, colonele, spuse el. Prefer să-mi arăţi drumul.

— Foarte bine! Urmează-mă, atunci şi în tăcere, dacă ţii la viaţa d-tale.

Auzeam în întuneric cum îi clănţăneau dinţii şi mă întrebam dacă vreun om mai avusese vreodată un astfel de asociat într-o întreprindere atât de disperată.

Totuşi apucai drugul şi urcându-mă pe scaunul meu, trecui capul şi umerii pe gaură. Tot îndesându-mă, izbutisem să-mi trec şi pieptul, când deodată tovarăşul meu mă apucă de genunchi şi începu să strige din răsputeri: „Ajutor! Ajutor! Evadează un prizonier!”

Ah! Prieteni, ce-am simţit în momentul acela! Înţelesei pe dată jocul acelui ticălos. De ce şi-ar fi riscat pielea să escaladeze ziduri atunci când îşi putea obţine libertatea împiedicând evadarea altui prizonier? Îl recunoscusem ca un laş şi ca o cutră, dar niciodată nu mi-aşi fi închipuit că ar putea coborî până la treapta asta de josnicie.

Nerodul de el! Nu părea să-şi dea seama că era pierdut într-un chip mult mai sigur ca mine. Mă smucii din strâmtoarea ferestruicii şi recăzând pe picioare în celulă, îl apucai de gâtlej şi-l lovii în două rânduri cu drugul de fier. La prima lovitură pe care i-o dădui începu să urle ca un câine pe care-l calci pe labe. La a doua lovitură căzu cu un strigăt înăbuşit. Apoi mă aşezai pe patul meu şi aşteptai cu resemnare pedeapsa pe care-or alege-o temnicerii ca să mi-o aplice.

Dar trecu o minută, apoi încă una. Fără ca să fi auzit altceva decât respiraţia scurtă şi gâfâitoare, a ticălosului întins pe podea. Era cu putinţă oare ca strigătele lui să nu fi fost auzite din pricina zgomotului cumplit produs de furtună? La început nu fu decât o mică speranţă, apoi minutele trecură şi nu veni nici un zgomot nici dinspre coridor nici dinspre curte. Îmi ştersei sudoarea rece care-mi curgea de pe frunte şi mă întrebai ce cale să apuc.

Asupra unui punct nu mai încăpea nici o îndoială: omului acestuia trebuia să-i viu de hac. Dacă-l lăsam acolo, putea să-şi revie, în simţiri şi să dea alarma. Nu mai îndrăzneam să aprind lumina, bâjbâi prin întuneric şi mâna mea întâlni ceva umed. Era capul lui. Ridicai drugul, dar un alt sentiment mă împiedică deodată să lovesc. În doldora bătăliilor am omorât destui oameni, oameni de onoare care nu-mi făcuseră nici un rău. Aveam acum la picioarele mele pe ticălosul acesta nedemn să

trăiască şi care încercase să-mi facă atâta rău şi cu toate astea nu mă puteam hotărî să-i zdrobesc capul.

Totuşi respiraţia grea a trădătorului mă făcu să nădăjduiesc că va mai trece multă vreme până să-şi revie în fire. Îl legai cobză cu fâşâi rupte din cearceaf şi-i pusei un căluş în gură. Vă amintiţi că mă bizuiam pe statura lui înaltă ca să mă ajute să escaladez zidul.

Începui să rup deci fâşii din cearceaful lui Beaumont şi dintr-al meu; împletii fâşiile acestea şi făcui din ele o frânghie straşnică pe care o prinsei de mijlocul drugului de fier, care să fi fost lung de un picior. Apoi reluai drumul prin fereastră şi mă lăsai să lunec în curte unde cădea o ploaie torenţială, pe când vântul îşi făcea mendrele mai aprig ca oricând. Mă ţinui în umbră de-a lungul zidului închisorii, dar era întuneric ca într-o peşteră de nu-mi vedeam nici mâna. Deci n-aveam de ce să mă mai arunc asupra santinelei, ştiam că nu mai am a mă teme de ea. Când fui la picioarele zidului azvârli drugul şi spre marea mea bucurie, rămase agăţat între vârfurile ascuţite care apărau cresta. Mă căţărai cu ajutorul frânghiei, o trăsei după mine şi mă lăsai să lunec de cealaltă parte, apoi escaladai şi al doilea zid în acelaş chip şi stăm călare în mijlocul vârfurilor ascuţite când văzui strălucind ceva dedesubtul meu în întuneric.

Era baioneta sentinelei; era atât de aproape de mine (zidul acesta nu era atât de înalt ca cellalt) încât aplecându-mă, aşi fi putut să-i scot baioneta de pe ţeavă.

Omul sta acolo, fredonând un cântec şi lipindu-se de zid ca să se apere de ploaie, nebănuind că la doi paşi deasupra lui se afla un deznădăjduit, gata să-i înfigă propria lui baionetă în piept. Eram gata să sar când, bombănind o înjurătură, soldatul îşi puse din nou arma pe umăr şi-şi reluă ronda. Îl auzii cum se depărtează bălăcind prin noroi. Mă lăsai să lunec de-a lungul funiei şi, părăsind-o acolo începui să alerg prin păragini.

Doamne! Cum mai alergam! Vântul şi ploaia îmi biciuiau faţa Cădeam în gropi, dădeam buzna în mărăcinişuri eram sfâşiat cu răsuflarea tăiată plină de sânge. Limba îmi era secată, picioarele ca de plumb iar inima-mi bătea ca toba, dar alergam într-una.

Dar nu-mi pierdui capul, prieteni; calculasem toate bine, dinainte. Toţi fugarii se îndreptau spre coastă eu apucai spre interiorul ţinutului, cu atât mai mult că spusesem contrariul lui Beaumont. Voi fugi spre nord în timp ce ei au să mă caute spre sud. Poate că mă veţi întreba cum de mă puteam dirija pe o

noapte ca asta. Vă voi răspunde, că mă îndreptam după direcţia vântului. Observasem în închisoare că sufla dinspre nord: n-aveam decât să umblu mereu cu faţa spre vânt ca să fiu sigur că eram în direcţia cea bună.

Alergam mereu, după cum v-am mai spus când deodată văzui lucind înaintea mea prin întuneric două lumini. Mă opri o clipă nehotărât. Purtam încă uniforma husarilor şi primul lucru ce aveam de făcut, era să-mi procur haine care să nu mă trădeze. Dacă luminile acestea veneau de la o locuinţă, era probabil că voi găsi ceea ce mi trebuia. Mă apropiai deci regretând că-mi părăsisem drugul de fier, căci eram hotărât să lupt mai bine până la moarte decât să mă las prins din nou.

Dar luminile erau de la cele două felinare ale unei trăsuri, la lumina cărora văzui un drum larg întinzându-se înaintea mea. Mă apropiai tot mai tare, târându-mă şi văzui că una din roţile trăsurii era spartă şi zăcea în drum. Mai revăd şi acum trăsura cea mare neagră, strălucind sub ploaie, cele două animale aburinde şi pe băiatul cela tânăr ţinându-le de hăţuri. Pe când priveam, geamul de la trăsură se lăsă jos şi un chip încântător se încadră în portieră.

— Ce-o să ne facem? spuse poştalionului doamna, cu o voce plină de spaimă. Sir Charles desigur că şi-a pierdut drumul şi voi fi silită să-mi petrec noaptea în bărăganul ăsta.

— Vă pot fi de vreun ajutor, doamnă? spusei ieşind din desiş şi înfăţişându-mă în lumina felinarelor.

O femeie în grea cumpănă e pentru mine lucru sfânt şi aceasta de-aici era minunat de frumoasă. Nu trebuie să uitaţi că cu toate că eram colonel nu aveam decât două zeci şi opt de ani.

Ce strigăt de groază a scos ea şi cu ce ochi uluiţi m-a privit poştalionul! Înţelegeţi că după goana cea lungă prin întunericul orb, cu capelul meu spart, cu faţa mânjită şi cu uniforma plină de noroi şi sfâşiată de mărăciniş, nu eram desigur de fel prezentabil. Totuşi după ce trecu primul moment de surprindere, călătoarea îşi dete seama că eram umilul ei servitor şi putui chiar citi în ochii ei frumoşi că manierele şi chipul meu făcuseră anumită impresie asupra ei.

— Sunt dezolat că v-am speriat, doamnă, îi spusei: am văzut accidentul care vi s-a întâmplat şi n-am putut face altceva decât să vă ofer ajutorul meu.

— Vă sunt foarte recunoscătoare, domnule, spuse ea. Am avut o vreme îngrozitoare de la plecarea noastră din Tavistock. Şi

culmea nenorocirii, una din roţi s-a spart şi iată-mă singură în mijlocul bărăganului. Soţul meu, sir Charles Meredith, s-a dus să caute ajutor şi tare mă tem să nu fi rătăcit drumul.

Tocmai voiam să încerc s-o liniştesc şi s-o consolez, când ochii îmi căzură asupra unei mantale mari negre, împodobite cu astrahan, care se afla pe canapeaua din faţa doamnei: trebuie să fi fost mantaua soţului ei. Asta era ce-mi trebuia ca să-mi ascund uniforma. Apucături de hoţ de drumul mare, veţi spune! Dar nevoia nu cunoaşte lege şi mă aflam în ţară inamică.

— Presupun, doamnă, că mantaua aceasta aparţine soţului dv., spusei. Mă veţi ierta, sunt sigur, dar mă văd forţat să...

Şi pe când vorbeam trăsei mantaua prin portieră.

Nu vă pot descrie expresia de surprindere şi de dezgust care se zugrăvi pe faţa ei.

— O cum m-am înşelat în privinţa d-tale! exclamă ea. Ai venit aşa dar, nu să-mi dai ajutor, ci ca să mă jefuiţi. Aveai toate aparenţele unui gentleman şi-mi furi mantaua soţului meu!

— Doamnă, vă rog să nu mă condamnaţi înainte de a mă fi ascultat. Nevoia mă împinge să iau mantaua aceasta dar dacă voiţi să aveţi bunătatea să-mi spuneţi numele fericitului muritor care este soţul dv., vă făgăduiesc că-i voi trimete înapoi veşmântul.

Expresia ei se îndulci, cu toate că încerca să pară iritată.

— Soţul meu, îmi răspunse ea, este sir Charles Meredith; se duce la închisoarea din Dartmoor, însărcinat cu o misiune importantă din partea guvernului. Vă rog domnule. Să vă continuaţi drumul şi să lăsaţi aici ce-i aparţine. Înapoiaţi-mi mantaua soţului meu.

— Doamnă, răspunsei, ceea ce-mi cereţi e cu neputinţă. Dacă binevoiţi să-mi îngăduiţi să mă aşez lângă dv. v-aşi putea explica de ce am absolută nevoie de mantaua aceasta.

Dumnezeu ştie la ce prostii aşi fi fost în stare să mă dedau dacă n-aşi fi auzit în clipa aceea o chemare din depărtare, la care micul poştalion răspunse bucuros.

Întorsei capul şi zării la oarecare distantă de noi lumina unui felinar care se apropia repede.

— Iertaţi-mă, doamnă, dar sunt silit să vă părăsesc, spusei. Îl puteţi încredinţa pe solul dv. că voi avea cea mai mare grijă de mantaua lui.

Cât eram de grăbit, mai zăbovii o clipă ca să sărut mâna marchizei; dar ea şi-o retrase repede, prefăcându-se, cu un gest

încântător că este ofensată de îndrăzneala mea. Strânsei mantaua la subsuoară şi mă înfundai în întuneric îmi dădui silinţa să pun între mine şi închisoare o distanţă atât de mare pe cât mi-o îngăduia restul nopţii. Îmi urmai fuga, tot cu faţa în bătaia vântului. Din când în când, eram silit să mă opresc ca să-mi mai recapăt răsuflarea şi apoi porneam din nou până ce nu mă mai ţineau picioarele şi mi se îndoiau genunchii. Eram tânăr, aveam muşchi de oţel şi un trup călit de doisprezece ani de război şi de câmp. Astfel că mai putui rezistă încă trei ore, orientându-mă tot după vântul de care nu mă feream să-mi biciuiască faţa. În vremea asta, calculai că trebuia să fiu la vreo zece leghe de Dartmoor. Ziua începuse să mijească şi mă culcai prin bălării.

Dar nu fu un somn bun. Agitat cum eram avui o serie de visuri în care toate luau o întorsătură rea pentru mine. Îmi aduc aminte că, în cel din urmă, şarjam un careu de grenadieri maghiari cu un singur escadron pe cai istoviţi şi auzii propriul meu strigăt scos de husarii mei: „Trăiască împăratul!” Mă ridicai dintr-un salt pe când strigătele îmi mai răsunau în urechi şi cum îmi frecam ochii, întrebându-mă dacă sunt nebun, auzii acelaş strigăt repetat de cinci mii de voci. Privii în direcţia de unde păreau că vin strigătele acelea puternice şi zării atunci, în lumina dimineţii, lucrul la care m-aşi fi aşteptat cel mai puţin pe lumea asta. Colo, la cinci sute de metri de mine, se înălţa... groaznica închisoare din Dartmoor din care evadasem. Dacă mi-aş fi continuat fuga încă numai câteva minute, aşi fi dat de zid. Am fost atât de surprins de ceea ce vedeam încât la început nu mă putui dumiri cum de se putuse întâmpla una ca asta Apoi lucrul se limpezi pentru mine şi-mi smulsei părul din cap de disperare. Vântul îşi schimbase direcţia de la nord pre sud în timpul nopţii şi, cum l-am avut mereu în faţă, am făcut cinci leghe într-o direcţie şi cinci leghe în cealaltă, aşa că mă regăseam la punctul meu de plecare. Astfel, goana mea nebună, căderile mele în gropi şi în mărăcini, toate astea n-avuseseră ca ţintă decât să mă readucă aici! Gândindu-mă la aventura aceasta atât de caraghioasă, necazul meu se schimbă deodată într-o veselie nebună şi fui apucat de un acces de râs de mă tăvăleam prin iarbă.

Şi aveam şi dreptate să râd căci îmi dădui curând seama că accidentul acesta mă favorizase. Paznicii îşi începuseră, firește, cercetările începând din locul unde-mi însuşisem mantaua lui sir Charles Meredith şi, din ascunzişul meu, îi văzui alergând spre punctul acela.

Nici unul din ei nu-şi putea închipui că mă întorsesem de unde plecasem şi că stau foarte liniştit printre ierburi. Şi prizonierii aflaseră despre evadarea mea şi toată ziua strigătele lor de bucurie, ca şi acel care mă trezise dimineaţa, nu încetau să-mi aducă mărturia simpatiei lor. Din locul meu, dominam curtea şi puteam să-i văd. La un moment dat auzii un strigăt de furie şi văzui pe Beaumont, cu capul învelit în pansamente, străbătând curtea susţinut de doi gardieni. Nu vă pot descrie câtă bucurie mi-a pricinuit vederea aceasta.

Stătui toată ziua ceea lungă în ascunzătoarea mea, ascultând cum sunau orele sub mine, la orologiul închisorii.

Aveam buzunarele pline de pâinea pe care o economisisem din raţiile mele şi, scotocind prin buzunarele mantalei mele de împrumut, găsii acolo o ploscă de argint plină cu un coniac excelent. Mai găsii prin buzunare o tabacheră de baga, o batistă de mătase şi un plic albastru cu pecetie roşie, adresata guvernatorului închisorii din Dartmoor. Hotărâi că voi trimite înapoi proprietarului lor primele două obiecte precum şi mantaua; dar în ceea ce priveşte scrisoarea eram cam încurcat, căci guvernatorul se purtase întotdeauna foarte curtenitor faţă de mine şi un sentiment de onoare mă oprea să pătrund secretul corespondenţei sale. Aproape mă hotărâsem s-o las pe undeva la vedere pe o piatră din drum, la o distanţă de închisoare cât bate o puşcă. Dar mă gândii că asta ar da de veste că mă aflam prin apropiere şi rămăsei la hotărârea să păstrez scrisoarea la mine. Deocamdată o pusei deci cu grijă la loc în buzunarul interior al mantalei.

Era un soare frumos, care-mi uscă repede hainele şi, când se lăsă iar noaptea pornii din nou la drum. Vă încredinţez că de data.

Asta nu m-am mai înşelat şi lăsai opt leghe între mine şi închisoare. Planul meu era să ajung la coasta de nord unde eu siguranţă că voi da de contrabandişti şi de pescari gata întotdeauna să ridice premiul pe care-l acorda împăratul, acelora care-i aduceau înapoi prizonieri francezi. Îmi scosesem panaşul de pe capelă ca să evit de a fi observat, dar chiar şi cu mantaua mea, mă temeam ca mai devreme sau mai târziu să nu mă trădeze uniforma mea. Singura mea grijă dar, era să-mi fac rost de un deghizament complet.

Către mijlocul zilei, ajunsei la o vâlcea singuratecă în mijlocul căreia se afla o căsuţă tare curăţică cu o grădiniţă în faţă, închisă

cu o barieră. Un cârd de găini ciugulea primprejur. Stătui la pândă pe după un tufiş, căci acesta îmi părea locul nimerit unde mi-aşi putea face rost de cele trebuitoare. Pâinea mi se isprăvise şi goana aceasta lungă mă flămânzise. Voi găsi acolo cel puţin un pui şi ceva ouă. Îmi lăsa gura apă numai gândindu-mă la aşa ceva.

Cum stam la postul meu de observaţie, întrebându-mă cine oare o fi locuind în căsuţa asta retrasă, văzui ieşind un omuleţ vioi, însoţit de altul mai în vârstă care ducea în mâini două măciuci groase. Le dete apoi tânărului său însoţitor care începu să le balanseze de sus în jos şi să le învârtească în jurul capului cu o repeziciune extremă. Cellalt sta lângă el, examinându-l cu mare atenţie şi din când în când îi da sfaturi. După ce urmă exerciţiul acesta un timp oarecare luă o frânghie şi începu să sară ca o fetiţă, pe când bătrânul îl observa cu gravitate. Mă tot întrebam ce puteau fi oameni aceea: singura idee care-mi veni era că unul ar fi medicul iar cellalt bolnavul care se supunea unui tratament ciudat.

Şi cum mă tot gândeam la asta omul începu să alerge şi se întâmplă ca el să vie în direcţia mea pe când tovarăşul său se întorcea în casă. Asta îmi convenea de minune. Voi lua hainele omuleţului şi voi alerga până-n satul cel mai apropiat unde îmi voi putea cumpăra provizii. Puii de găină erau desigur foarte momitori, dar în casa asta se aflau cel puţin doi bărbaţi şi îmi spuneam că ar fi poate mai cuminte să nu mă încumet, căci nu avem arme.

Stătui pitit printre tufişuri. Auzii curând paşii alergătorului şi-l văzui aproape de mine cu faţa scăldată în sudoare. Mi se părea bine zidit, dar era scurt, atât de scurt încât mă temeam că hainele lui nu-mi vor fi de nici un folos. Încă un pas şi avea să îmi calce pe trup, când mă ridicai deodată în faţa lui. De l-aţi fi văzut, prieteni, cu ce ochi mă privea!

— Ei drăcia dracului! strigă el, o fi pe aici vreun circ sau e anul ăsta carnavalul mai devreme?

— Scuzaţi-mă, domnule, spusei, dar mă văd nevoit să vă rog să-mi daţi hainele d-voastră.

— Să-ţi dau ce?

— Hainele d-voastră.

— Ei, dar ştii că eşti nostim! Şi de ce, mă rog, trebuie să-ţi dau hainele mele?

— Pentru că am nevoie de ele!

— Şi dacă nu vreau?

— *By Jove!* spusei. Nu-mi va rămânea altă alegere decât să ţi le scot.

El îşi vârî mâinile în buzunarul pardesiului şi un zâmbet trecu pe faţa lui rasă de tot.

— Aha să-mi le scoţi! zise el. Nu-ţi lipseşte îndrăzneala, stimabile; dar dă-mi voie să-ţi spun că de astădată a greşit adresa. Văd acum cine eşti: eşti un evadat de la închisoarea de colea. Dar se vede că nu ştii cina sunt eu! Ei bine drăguţule, sunt cei mai bun boxeur din Bristol, campionul Sudului.

Mă privi cu ochii lui mari, ca şi cum declaraţia asta ar fi trebuit să mă facă să intru în pământ. Dar eu zâmbii la rândul meu şi-l privii din cap până-n picioare, răsucindu-mi mustaţa.

— Se poate să fiţi un om foarte viteaz, spusei, dar când vă voi fi spus că aveţi înaintea dv., pe colonelul Etienne Gerard, de la husarii din Conflans, veţi recunoaşte că nu vă rămâne alta de făcut, decât să-mi daţi hainele dv., fără nici o altă observaţie.

— Ia seama, „monsieur!” strigă el. O să ieşi tăbăcit rău din chestia asta. Apoi se aşeză în faţa mea într-o poziţie ciudată, cu un braţ întins şi cu pumnul la înălţimea ochiului, iar cu cellalt de-a curmezişul pieptului. Cât despre mine nu cunoaştem absolut nimic din metodele de luptă ale oamenilor acestora, dar cu sau fără arme, pe jos sau călare, sunt întotdeauna dispus să-mi joc rolul. Dar înţelegeţi că un soldat nu-şi poate alege întotdeauna felul de a bate şi e silit s-o scoată la capăt cum o putea. Mă repezii deci asupra lui şi-i dădui o lovitură puternică cu piciorul. În aceeaşi clipă, picioarele mele zburară în aer şi văzui tot atâtea stele verzi ca şi la Austerlitz, iar ceafa îmi sună dogit pe o piatră. După aceea nu-mi mai amintesc de nimic.

Când îmi revenii în fire, eram culcat pe un pat de campanie. Într-o cameră pe jumătate mobilată. Capul îmi vuia ca un clopot şi când dusei mâna la ochi dădui de un cucui mai mare ca un ou. Un bandaj de hârtie muiat în oţet era aşezat de-a curmezişul frunţii mele. La cellalt capăt al camerei, omuleţul cel cumplit şedea pe un scaun, cu pantalonul suflecat, iar tovarăşul său îi freca genunchiul cu o alifie.

Acesta din urmă părea să fie foarte rău dispus şi nu mai isprăvea cu bombăneli. E, pe când tânărul asculta, posac.

— În viaţa mea n-am mai văzut una ca asta, spunea el: e o lună de când mă prăpădesc cu firea ca să te antrenez şi după ce te-am adus să fii în formă, te laşi adus în halul ăsta de către un

străin şi la două zile înainte de meciul d-tale!

— Hai, hai, destul! spuse cellalt furios. Eşti un bun antrenor, dar n-ai frâu la limbă.

— Da cum îţi închipui că aşi putea tăcea când văd asemenea lucruri! Dacă genunchiul nu ţi-e vindecat, o să se spuie că te dai în lături şi de data viitoare ai să cauţi mult şi bine pe careva care să mai parieze pe d-ta.

— Că mă dau în lături? Eu! mormăi cellalt. Am câştigat nouăsprezece lupte şi nici un om nu s-a încumetat încă să-mi spuie în faţă că am refuzat lupta. Ce voiai să fac cu individul acesta care voia să-mi ia hainele de pe mine?

— Lasă! Lasă! Ştiai doar că poliţia şi gardienii erau la mai puţin de o milă de d-ta. N-aveai decât să-i pui pe urmele lui şi ţi-ai fi regăsit îndată catrafusele.

— Bine! Ştiu că am greşit. Dar crezi că putem răbda ca un franţuz, abia capabil să turtească cu pumnul un calup de unt, să-mi scoată hainele?

— Las-că nu prea valorează ele mare lucru! Ştii că lord Aulton a pariat pe d-ta 5000 de livre? S-au pariat pe d-ta pentru miercuri nu mai puţin de cinzeci de mii de livre! Frumoasă sumă! Pe care te prezinţi s-o aperi cu un genuchi umflat!

— Putusem eu să mă aştept că nebunul o să se bată cu lovituri de picioare?

— Credeai poate că o se bată după regulile clubului de box? Crezi cumva că ei, în Franţa, ştiu măcar ce înseamnă să te baţi?

— Prieteni, spusei, aşezându-mă în capul oaselor, nu înţeleg mare lucru din cuvintele dv., dar aţi spus o prostie mare. În Franţa ştim să ne batem atât de bine, încât am făcut câte-o mică vizită aproape tuturor capitalelor Europei şi ne gândim să ne înfiinţăm curând şi la Londra. Dar noi ne batem ca soldaţii, nu ca ştrengarii de pe stradă. Îmi daţi o lovitură de pumn în obraz, răspund cu o lovitură de picior. E un joc de ştrengari, asta. Dar dacă voiţi să-mi daţi o sabie, am să vă arăt cum ne batem noi de cealaltă parte a apei.

Mă priviră amândoi.

— Pe legea mea, domnule, sunt mulţumit că nu eşti mort. Erai într-o stare tare proastă când te-am adus încoace, spuse bătrânul.

— E totuşi un vlăjgan straşnic, spuse celălalt frecându-şi piciorul. Nu e vina mea, domnule, doar îţi spusesem că am să te tăbăcesc.

— Cel puţin, domnule, relua bătrânul, ai ceva de care să te poţi lăuda toată viaţa: de a fi căpătat asta de la cel mai mare boxer din Anglia.

— Sunt obişnuit cu loviturile, spusei, descheindu-mi tunica şi arătându-le rănile mele.

Apoi le arătai glezna mea şi cicatricea de la ochi pe care mi-o făcuse sula guerilero-ului din Spania.

— E un soldat straşnic, spuse către antrenorul său tânărul.

— Ce campion aşi face din el în şase luni, de antrenament! răspunse bătrânul? Ar fi în stare să uimească lumea. Ce păcat să fii silit să-l retrimiţi la închisoare!

Această din urmă vorbă nu-mi plăcu de fel. Îmi încheiai dar haina ridicându-mă:

— Va cer permisiunea să-mi văd de drum spusei.

— Îmi pare rău, domnule, răspunse antrenorul, îmi vine greu să văd un om ca d-ta întorcându-se la închisoare, dar ştii, afacerile sunt afaceri şi se dă o răsplată de două zeci de livre sterline. Gardienii au fost aici azi dimineaţă să te caute şi-i aştept din nou curând.

Cuvintele acestea îmi îngheţară inima.

— N-o să mă trădaţi! exclamai. Am să vă trimet dublul sumei, de cum, voi fi pus iar piciorul în Franţa. Vă jur pe onoarea mea de ofiţer francez.

Dar ei se mulţumiră să clatine din cap. Pledai, implorai, le vorbii de ospitalitatea engleză şi de amiciţia care trebuie să unească pe viteji. Dar aşi fi putut grăi acelaş lucruri celor două măciuci de lemn care se aflau pe jos în faţa mea.

— Afacerile sunt afaceri, repeta bătrânul antrenor. Şi apoi, acum mai fac ca să-l pot prezenta pe campion miercuri, dacă poliţia îl înhăţă pentru că a favorizat evadarea unui prizonier de război?

Aşadar, totul se sfârşise. Nu mai aveam nimic de sperat. Voi fi dus înapoi în închisoarea cea îngrozitoare ca un biet mieluşel uluit, scăpat din turmă. Dar nu auzisem destul ca să ştiu unde era punctul slab al celor doi bărbaţi. Făcui un salt, apucai una din cele două măciuci şi o învârtii deasupra capului campionului.

— Întâmplă-se orice s-ar întâmpla! strigai. Am să vă aduc eu într-o formă frumoasă pentru miercuri!

Campionul scoase o înjurătură şi tocmai voi să se repeadă asupra mea, când cellalt îl cuprinse în braţe şi-l sili să se aşeze la loc pe scaunul lui, strigând:

— Nu aşa, tinere, nu merge aşa atâta vreme cât voi fi eu aici! Hai, francezule, şterge-o iute! Fugi, în vreme ce îl ţiu!

Sfatul era bun şi alergai spre uşă; dar sosit acolo, începu să mi se învârtească capul şi fui silit să mă reazăm de perete ca să nu cad. Gândiţi-vă în ce hal eram după o astfel de serie de aventuri: greutăţile evadării mele, lunga mea goană zadarnică în mijlocul furtunii, ziua ceea petrecută în bălăriile umede, cu nimic altceva în stomac decât puţină pâine ca hrană; a doua mea goană prin noapte, băşca rănile pe care le căpătasem încercând să iau hainele boxerului. Nu era deci de mirare că întrecusem limita celor ce puteam îndura. Făcusem tot ce era omeneşte cu putinţă şi nu mai puteam nimic mai mult.

Un zgomot de cai venind în galop mă făcu să ridic capul şi, la zece paşi de mine, văzui pe guvernatorul închisorii din Dartmoor însuşi, însoţit de şase călăreţi.

— Vasăzică, colonele, spuse el cu un zâmbet, ne regăsim însfârşit!

Când un viteaz a făcut tot ce i-a stat în putinţă şi a dat totuşi greş, îşi arată buna educaţie prin chipul în care-şi primeşte înfrângerea. Luai deci scrisoarea pe care o aveam în buzunar şi făcând un pas, o înmânai guvernatorului, cu toată graţia de care eram în stare.

— Am avut nenorocirea, domnule, îi spusei, să deţin fără de voia mea, o scrisoare care vă este adresată!

El mă privi cu o mutră uimită şi făcu semn însoţitorilor săi să mă aresteze. Apoi rupse sigilul scrisorii.

— Trebuie să fie scrisoarea pe care a pierdut-o sir Charles Meredith, spuse el. Era în buzunarul mantalei lui. O aveţi în mâinile dv. de două zile şi n-aţi luat cunoştinţă de conţinutul ei?

Îl privii cu un aer care-l făcu să înţeleagă că întrebarea lui era nelalocul ei şi nu era aceea pe care un gentleman îşi poate îngădui s-o adreseze altui gentleman.

Spre marea mea uimire, el izbucni de odată într-un hohot de râs.

— Colonele, îmi spuse el, încercând să se stăpânească, ne-ai dat şi nouă şi d-tale prea mult de furcă fără de nevoie. Daţi-mi voie să vă citesc scrisoarea pe care o purtaţi la dv. de două zile.

Şi iată ce auzii:

„La primirea prezentei scrisori, sunteţi invitat să puneţi în libertate pe colonelul Etienne Gerard, de la al 3-lea de husari,

care a fost schimbat cu colonelul Masson, de la artileria de gardă, internat în momentul de faţă la Verdun”.

Şi se puse din nou pe râs: cei şase călăreţi şi cei doi boxeri, toţi râdeau. În faţa acestei veselii generale, nu-mi mai rămânea mie soldat cinstit, decât un lucru de făcut: să mă reazăm de perete şi să râd şi eu din toată inima ca şi toţi ceilalţi. Şi eu barem aveam şi motive serioase ca să râd: în faţa mea, revedeam scumpa mea Franţă şi pe mama şi pe împăratul şi pe husarii mei; înapoia mea, Dartmoorul şi mâna grea a regelui englez.

MARESALUL

BRIGANZILOR

Generalul Massena era un omuleţ slab, ursuz, care pierduse un ochi într-un accident de vânătoare; dar când, cu ochiul care-i rămăsese, cerceta un câmp de bătălie, nimic nu-i scăpa. Ofiţerii şi oamenii nu-l prea iubeau căci era, precum ştiţi, de-o zgârcenie exagerată. Cu toate astea când era vorba să se dea o bătălie, aveau pentru el cel mai mare respect şi preferau să meargă în foc cu el mai degrabă decât conduşi de oricare altul, afară numai de împăratul însuşi. La urma urmei, dacă era adevărat că ştia să-şi păstreze lădiţa cu napoleoni, ştia însă tot aşa de bine să-şi păstreze şi poziţiile.

Când primii ordinul lui, mă dusei deci cu plăcere la cartierul său general, ce era plăcut în serviciul acestor vechi generali, era că ştiau să distingă un soldat bun când îl întâlneau în calea lor.

Massena şedea în cortul lui, singur, cu bărbia în mână şi cu sprâncenele încruntate ca şi când i s-ar fi prezentat vreo listă de subscripţie. Surâse totuşi când mă văzu.

— Bună ziua, colonele Gerard.

— Bună ziua, d-le mareşal.

— Ce mai face al 3-lea de husari?

— Şapte sute de oameni incomparabili, pe şapte sute de cai admirabili.

— Şi rănile d-tale... s-au vindecat?

— Rănile mele nu se mai vindecă niciodată, mareşale.

— Dar de ce?

— Fiindcă vin mereu altele noi.

— Haha! Şi eu care te cruţam în vremea din urmă, pentru că te ştiam rănit.

— Ceea ce m-a rănit cel mai mult mareşale.

— Ei, lasă, mângâie-te! De când Englezii au venit de-au luat poziţie îndărătul acestor blestemate linii de la Torresedras, n-am

prea avut mare lucru ce face. N-ai pierdut mult în vremea cât ai stat închis la Dartmoor. Dar în curând va reîncepe dansul.

— Înaintăm?

— Ba, o să batem în retragere.

Ciuda mi se citi pe faţă.

— Ce vrei! continuă Massena, cu un gest contrariat, când eşti ţinut în şah, trebuie să muţi din loc pe rege... Hm! Te-am chemat, colonele, ca să-ţi spun că am să-ţi încredinţez o misiune particulară şi foarte importantă.

Mareşalul desfăşură o hartă mare a acelui ţinut şi o întinse pe masă.

— Uite-aici Santarem, zise el, arătând locul cu degetul. Şi aici, la treizeci şi cinci de kilometri spre răsărit, iacă Almexal, renumit prin podgoriile sale şi pentru marea sa stăreţie.

Făcui un semn din cap. Nu ştiam unde voia să ajungă.

— Ai auzit vorbindu-se de mareşalul Millefleurs? mă întrebă Massena.

— Am servit sub toţi mareşalii, dar unul cu numele acesta nu cunosc.

— E o poreclă pe care i-au dat-o soldaţii, urmă el. Dacă n-ai fi lipsit câteva luni, n-avem nevoie să-ţi explic astă. E un englez şi un bărbat cu maniere excelente. Tocmai pentru manierele astea distinse ale lui i s-a dat supranumele acesta. Te însărcinez să te duci să-l găseşti pe englezul acesta.

— Da, mareşale.

— Şi să-l spânzuri de primul copac ce-l vei întâlni.

— Da, mareşale.

Salutai şi făcui stânga-mprejur; Massena mă rechemă.

— Stai, colonele, spuse el; trebuie să ştii în ce condiţii ai de operat. Trebuie să-ţi spui că acest mareşal Millefleurs, pe adevăratul lui nume Alexis Morgan, e un om de cea mai mare vitejie şi foarte inventiv. Fusese ofiţer în Gărzile engleze şi a fost izgonit din armată pentru că a jucat necinstit în cărţi. A izbutit să grupeze în jurul lui o trupă de dezertori englezii cu care s-a înfundat în munţi; au mai venit la el dezertori francezi şi briganzi portughezi şi a ajuns astfel în capul a cinci sute de oameni. Cu banda asta, ticălosul a pus mâna pe abaţia (stăreţia) Almexal, a trimes pe călugări la mătăniile lor, a întărit mănăstirea şi a îngrămădit acolo prăzile jăcmănite din tot ţinutul.

— Atunci, trebuie spânzurat cât mai neîntârziat, zisei îndreptându-mă din nou către uşă.

— Un moment, strigă mareşalul zâmbind de nerăbdarea mea. Numai o vorbă încă. Ai două însărcinări de îndeplinit: să pedepseşti pe bandiţi şi dacă e cu putinţă, să distrugă acest bârlog de briganzi. Ca dovadă a încrederii ce-o am în d-ta, nu-ţi las decât o jumătate de escadron ca să faci toate astea.

— Ei, nu zău! Mai că nu-mi vine să-mi cred urechilor. Eu care socoteam să iau cel puţin regimentul meu!

— Aş fi fost bucuros să-ţi dau un număr mai mare de oameni, dar îmi încep azi retragerea iar Wellington are o cavalerie aşa de numeroasă că fiecare combatant în plus pentru noi are importanţă. Mi-e cu neputinţă să-ţi las măcar unul mai mult. Vezi ce poţi face şi ajunge-mă la Abrantes nu mai târziu ca mâine seară.

Când mă găsii afară, sub caldul soare portughez, încrederea îmi reveni şi-mi spusei că Crucea ce-o meritasem de atâta vreme, mă aştepta poate după Almexal.

Pot să vă-ncredinţaţi că mi-am ales cei cincizeci de oameni pe sprânceană. Erau vechi soldaţi, unul şi unul, de prin războaiele din Germania Ca să-i încadrez luai pe Oudin şi Papilete doi din cei mai buni subofiţeri ai regimentului. Când îi văzui înaintea mea în rânduri de câte patru, în uniformele sur-argintii şi bine înfipţi în şei, pe caii lor roibi cu ceoltare din piele de leopard şi cu micile lor panaşe roşii, inima îmi tresăltă de bucurie.

Trecurăm Tagul. La sud erau avanposturile engleze şi dincolo, fumul cenuşiu care ieşea din campamentul lui Wellington, fum des care părea a aduce la nările bieţilor noştri soldaţi ca un miros ispititor de oale bine garnisite.

Luând-o spre vest, ne depărtam de cele două armate, dar bandiţii noştri şi iscoadele engleze acopereau ţinutul şi era nevoie să iau toate măsurile de prevedere, cu mica mea trupă. Toată ziua înaintarăm printre muncele pustii ale căror creste pietroase, cenuşii şi ferfeniţite, se profilau trist pe orizont. Şuvoaie ne tăiau calea şi ne găsirăm în faţa unui râu lat şi adânc ce ne-ar fi oprit dacă nu-i recunoşteam vadul, după două grupe de case zidite faţă-n faţă pe cele două maluri opuse.

Ziua începea să scapete când ajunserăm într-o vale mărginită toată cu stejari uriaşi. Trebuie să ne fi aflat la câţiva kilometri de Almexal; aşa că socotii nimerit sa rămân acoperit de pădure. Mergeam aşadar printre trunchiurile groase, când unul din cercetaşi sosi în galop.

— Sunt englezi în vale, colonele îmi raportă el.

— Cavalerie ori infanterie?

— Dragoni, colonele. Le-am văzut căştile lucind şi am auzit nechezatul unui cal.

Oprii oamenii în loc şi înaintai singur să-mi dau seama. Nu încăpea îndoială. Un grup de cavalerie engleză era în marş în aceiaşi direcţie ca noi. Cum străbăteau tocmai un mic luminiş, putui vedea toată trupa şi judecai că trebuiau să fie cam de aceiaşi tărie cu noi, un semiescadron cel mult.

Dv. care aţi auzit povestindu-se unele din aventurile mele, îmi veţi face dreptate s-admiteţi că în calitatea asta să iau repede o hotărâre. Dar aici, trebuie să mărturisesc, şovăiam în privinţa deciziei de luat. Deoparte, şansa unei drăguţe mici încăierări cu englezii, pe de alta, misiunea mea la Almexal, pentru care nici aşa nu aveam prea mulţi oameni, iar dacă mai pierdeam câţiva era limpede că nu puteam duce la bun capăt întreprinderea ce mi se încredinţase. Stam colo pe calul meu, cu bărbia în mână şi făcându-mi aceste socoteli când un afurisit de englez dădu cu ochii de mine, mă arătă cu degetul, se desprinse din ceată porni în galop şi strigând, spre mine. Un semnal de goarnă şi toată trupa lor se alinie pe două rânduri de câte douăzeci şi cinci, în luminiş, în cap cu ofiţerul care galopase spre mine.

Dădui ordin şi trupei mele să ia aceiaş formaţie şi iată-ne husari de-o parte, dragoni de cealaltă, cu două sute de metri de iarbă între noi. Arătau bine, călăreţii ăştia, cu tunicile lor roşii, cu căştile lor sclipitoare, cu penelul lor mare alb şi cu săbiile lungi; dar sunt sigur deasemenea că nu văzuseră nici ei în viaţa lor soldaţi mai frumoşi decât cei cincizeci de husari ai mei. Cât despre curaj, oameni ageamii în chestie, cred totdeauna că soldaţii naţiei lor sunt mai viteji decât ai vrăjmaşului. Dar când ai experienţa pe care o am eu, pricepi că nu e mare deosebire şi că, toate naţiunile, deşi n-or fi având aceiaş disciplină, sunt la fel de curajoase.

Deci, stam pe-ncăierate, când deodată ofiţerul englez îşi puse calul în galop şi se îndreptă către mine, cu sabia ridicată, ca spre a mă desfide. Pe legea mea, nu e pentru mine mai frumoasă privelişte pe lume decât un cavalerist frumos pe un cal frumos. Aş fi rămas aşadar locului să-l privesc galopând cu graţie, cu sabia la înălţimea umerilor calului, cu capul aruncat înapoi, cu penetul alb fluturând în vânt: un adevărat tablou al forţei, curajului şi tinereţii, cu cerul violet al serii deasupra capului şi cu trunchiurile de stejar drept fond. Dar nu era momentul de rămas

inactiv. Chiar şi vechiul meu *Rataplan* mă cunoştea aşa de bine că se avântă în galop fără măcar să-i îi dat frâu.

Sunt două lucruri, prieteni, pe care le uit cu greu: chipul unui foarte bun amic şi picioarele unui cal mândru. Când ajunserăm să ne încrucişăm, îmi ziceam: „Unde oare am mai văzut eu acest puternic piept murg şi picioarele astea fine?” Apoi, subit, îmi adusei aminte şi ridicând ochii, recunoscui ghiciţi pe cine?

— Bart! strigai.

Avea braţul cu sabia ridicată să lovească lăsând descoperit în faţa vârfului săbiei mele trei sferturi din pieptul lui. Viteaz băiat dar boboc în ale scrimei. Eu, dusei garda săbiei mele la înălţimea ochilor şi salutai. El lăsă jos braţul şi începu a se uita la mine cu nişte ochi mari miraţi.

— Ei, exclamă el, Gerard. N-ar spune cineva, văzându-ne cum ne întâmpinăm că venim aici la un rendez-vous? Şi eu care mă pregăteam să am plăcerea unei mici lupte. Nu mi-aş fi închipuit cât lumea că o să fii d-ta.

— Aşi fi fost foarte fericit să-ţi fi îndeplinit plăcerea, scumpul meu Bart, spusei, dar crede-mă zău, că nu pot întoarce sabia împotriva cuiva care mi-a salvat viaţa.

— Dai prea mare însemnătate unei bagatele.

— Maică-mea are cea mai vie dorinţă de a te îmbrăţişa, dacă vii vreodată în Gasconia…

— Lordul Wellington are de gând să se ducă acolo cu 60.000 de oameni.

— Atunci va scăpa viu măcar unul, care sper să fi d-ta, spusei râzând. Dar pune sabia-n teacă, prietene.

Caii noştri erau alături; prea onorabilul Mylord sir Russel Bart întinse mâna şi mă bătu pe coapsă.

— Eşti un băiat bun, Gerard, spuse el. Cât de rău îmi pare că nu te-ai născut de partea cea bună a Mânecii!

— Eu găsesc că sunt pe partea cea bună.

— Bietul băiat! spuse el cu un aer de compătimire care mă făcu să râd. Dar, continuă el. Nu am fost trimeşi aici la o partidă de picnic, nici unul nici cellalt.

— Ei atunci!

— Ei atunci! Să lăsăm băieţii noştri să se-ncingă puţin, prea îşi muşcă frâiele de nerăbdare, văd; asta ne-ar salva obrazul.

— Foarte bine, Bart. Ţi-am văzut, dragonii din faţă, chipeşi flăcăi. Să-i vedem puţintel acum şi din dos.

— Pun prinsoare că nu. Atunci înainte, la atac. Dacă vă răzbim,

foarte bine. Dacă ne răzbiţi voi, norocul mareşalului Millefleurs.

— Mareşalul Millefleurs?

— Da, e numele unui ticălos care pradă ţinutul. Dragonii mei şi cu mine am fost trimeşi de lordul Wellington ca să-l spânzurăm.

— Drace! exclamai eu. Dar generalul Massena m-a însărcinat cu aceiaş misiune pe mine cu husarii mei.

El izbucnii în râs şi ne băgarăm săbiile în teacă. Un zdrăngănit de oţel îndărătul nostru ne spuse că şi oameni noştri făceau la fel.

— Suntem aliaţi atunci? zise el.

— Pe o zi.

— Să ne unim forţele.

— Nici vorbă.

Şi astfel în loc să ne batem ne alăturarăm semi-escadroanele şi o pornirăm în două mici coloane, chipiile şi căştile măsurându-se de sus până jos ca nişte câini bătrâni care au învăţat să-şi respecte reciproc colţii.

Bart şi cu mine ne puserăm în fruntea lor, pălăvrăgind, pe când tropăiam alături, de aventurile noastre. El ştia că luasem parte la douăsprezece campanii.

La capătul văii, drumul urca, spre a scoborî din nou, şerpuind, spre o altă vale. Ne oprirăm pe culmea colinei; căci drept în faţa noastră, cam la patru kilometri, era un oraş destul de întins iar pe flancul muntelui care-l domina, se ridica o clădire enorma: abaţia, cuibul bandei pe care aveam misiunea s-o spulberăm. Abia acum ne dădurăm seama de greutatea sarcinei noastre; locul era o adevărată fortăreaţă şi era vădit că nu cavalerie trebuia trimeasă ca s-o cucerească. Bart era necăjit.

— Nu-i de noi, zise el.

— Curaj, îi spusei. Pire n-a luat Leipzigul cu cinzeci de husari?

— Hei, dacă avea dragoni, zise Bart râzând, lua Berlinul. Dar d-ta eşti cel mai mare în grad, preia comanda.

— Bine, răspunsei. Ne trebuie mai întâi informaţii.

La marginea şoselei era o casă dată cu var; trebuia să fie unul din hanurile acelea unde se opresc conducătorii de catâri, foarte multe prin ţinut. Un felinar şi un şomoiog de paie atârna deasupra uşii şi la lumina felinarului văzurăm doi oameni, unul într-o rasă cafenie de călugăr capuţin, cellalt purtând un şorţ de hangiu.

Nu ştiu ce discutau cu atâta însufleţire că nu prinseră de veste de prezenţa noastră decât când furăm lângă ei. Hangiul vru s-o

rupă de fugă, dar unul din englezi îl înhăţă de păr şi-l ţinu vârtos.

— Pentru Dumnezeu, lăsaţi-mă urla el. Casa mi-a fost prădată de francezi şi de englezi, briganzii m-au pus cu tălpile la foc, jur pe Madona că nu am nici bani nici provizii în hanul meu şi bunul părinte stareţ de faţă poate da mărturie.

— E adevărat, domnule, spuse capucinul într-o excelentă franţuzească. Bietul om e una din numeroasele victime ale acestor războaie crude, deşi pierderile lui sunt puţin lucru în comparaţie cu ale mele. Daţi-i drumul, adăugă el în englezeşte adresându-se dragonului, e prea slab ca să fugă chiar de-ar vrea.

Călugărul era un om chipeş spătos, cu o magnifică barba neagră şi cu nişte ochi de vultur; era aşa de înalt că gluga lut ajungea la înălţimea urechilor lui Rataplan al meu. Avea înfăţişarea unui om care a suferit mult; dar totuşi cu un aer regal, iar despre cultura lui avurăm o idee când îl auzirăm vorbind fiecăruia din noi în limba noastră, cu atâta uşurinţă ca şi cum ar fi fost limba lui maternă.

— N-ai ce te teme, spusei hangiului care tremura. Cât despre dv., sfinte părinte, sunteţi în măsură dacă nu mă-nşel, să ne daţi lămuririle de care avem nevoie.

— Tot ce am e în serviciul dv., fiule. Dar, adăogă el zâmbind trist, am îmbucat aşa de puţin de câteva zile, că sunt silit să vă cer o coajă de pâine, dacă vreţi să am putere să vă răspund la întrebări.

Aveam la noi merinde pe două zile şi-i putui da ceva de mâncare. Te mirai văzând cu ce lăcomie se aruncase asupra bucăţii de pastramă de capră ce-i oferisem.

— Timpul trece, zisei. Avem nevoie de părerea d-tale asupra punctelor slabe ale abaţiei de colo şi a obiceiurilor tâlharilor care o ocupă.

El îngână câteva cuvinte pe care le luai drept latineşti, ridicând ochii către cer şi împreunându-şi mâinele:

— Rugăciunile celui drept sunt ascultate de Cel prea Puternic, spuse el, măcar că nu îndrăzneam să sper că ajutorul va veni aşa de curând. Aveţi în faţa dv. pe nenorocitul abate al Almexalului, aruncat afară din localul meu sfânt de lepădăturile acelea armate şi de şeful lor eretic. Oh! Când mă gândesc ce-am pierdut! exclamă el cu o voce frântă în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Curaj, domnule, spuse Bart. Pun rămăşag pe cât vrei că o să reintri mâine în stăreţia d-tale.

— Nu la mine mă gândesc, urmă el, nici măcar la sărmana mea turmă risipită, ci la sfintele moaşte şi odoare care au încăput în mâinele acestor păgâni.

— Arată-ne, părinte, repede în ce chip am putea pătrunde în cetăţuia asta, spuse Bart şi le veţi regăsi curând.

În câteva cuvinte călugărul ne dete desluşirile ce i le ceream. Dar tot ce ne spuse nu ne slujea decât să ne arate greutăţile întreprinderii noastre. Zidurile abaţiei aveau patruzeci de picioare înălţime, ferestrele erau baricadate şi toată clădirea pătrunsă de crestături pentru puşti. Banda era supusă la o aspră disciplină militară, iar santinelele erau prea numeroase ca să putem spera să izbutim prin surprindere. Eu ridicai capul, iar Bart începu să şuiere printre dinţi.

— Trebuie totuşi încercat, zise el; fie ce-o fi.

Oamenii descălecaseră şi pregăteau ciorba după ce îngrijiseră de cai. Intrai în han cu Bart şi cu preotul ca să discutăm mai în linişte planurile noastre.

— Nu pare probabil, spusei, ca bandiţii să fie informaţi de sosirea noastră. N-am zărit iscoade pe drum. Iată ce vă propun: ne vom ascunde într-o pădure învecinată şi, când au să deschidă ei porţile, dăm năvală şi-i luăm prin surprindere.

Bart găsi că asta era tot ce puteam face mai nimerit, dar capucinul ne făcu să vedem că planul nu putea fi adus la îndeplinire.

— Înspre partea oraşului, nu-i un locşor, la o milă de la abaţie, unde aţi putea ascunde un om, spuse el. Cât despre oamenii din oraş, nu te poţi încrede în ei. Şi apoi şi cei de sus, fac pază straşnică.

— Nu văd alt mijloc, spusei eu.

— Eu, fiilor, sunt un om al păcii, spuse stareţul, dar cred să vă pot da un sfat. Iată ce aşi face eu în locul dv. Trebuie să ştiţi că bande de dezertori francezi şi englezi le vin zilnic, cu armele lor cu tot. Ce v-ar împiedeca, pe dv. şi oamenii dv., să vă daţi drept o asemenea ceată de dezertori şi să pătrundeţi astfel în abaţie?

Fui uimit de simplitatea planului şi îmbrăţişai pe bunul capucin. Totuşi Bart avea obiecţii de făcut.

— Foarte bine, zise el, dar dacă bandiţii ceia sunt aşa de vicleni cum spui d-ta, nu e defel probabil că vor primi aşa cu una cu două o sută de oameni înarmaţi. Din câte ştiu eu despre dl. Morgan sau mareşalul Millefleurs, vreau să-i fac onoarea să-l cred om cu ceva mai mult bun simţ.

— Ei bine, atunci, zisei eu, să-i trimetem numai cincizeci şi aceştia au să deschidă porţile celorlalţi cincizeci, în zori.

— N-am să vă-ntreb decât un lucru, zise călugărul. Dacă puneţi mâna pe mareşalul Millefleurs, pe câinele ăsta de brigand, ce-o să-i faceţi?

— Îl spânzurăm, răspunsei.

— E o moarte prea blândă, spuse el, cu o căutătură pline de setea răzbunării. Dacă l-aş avea eu în mâinele mele... Uf! Dar un slujitor al Domnului nu se cade să aibă asemenea gânduri.

Se lovi peste frunte ca un om căruia necazurile i-au tulburat minţile şi ieşi fuga din odaie.

Rămânea de stabilit cui să-i revină onoarea de-a intra cel dintâi în abaţie.

Bietul Bart se rugă atât de mult, că la urma urmei mă învoii, cu toată părerea de rău, să-i fac lui acest mare hatâr. Pecetluirăm învoiala cu o strângere de mână, când auzirăm deodată un asemenea tărăboi cu răcnete şi înjurături, că ne năpustirăm afară cu săbiile trase, încredinţaţi că sunt briganzii.

Ajunşi afară, văzurăm, la lumina felinarului de peste uşă, vreo douăzeci de husari şi cum tot atâţia dragoni rostogolindu-se pe jos într-un vălmăşag de uniforme roşii şi albastre şi cărându-şi la pumni. Ne aruncarăm în mijlocul încăierării, trăgând pe ăsta de guler, pe celălalt de cizme, până răguşirăm în sfârşit să-i despărţim. Îi silirăm să stea locului unii în faţa altora, husari şi dragoni, gâfâind şi mânjiţi de sânge. Bietul capucin sta în uşă, în rasa lui lungă cafenie, frângându-şi mâinele şi chemând într-ajutor toţi îngerii din cer.

Căci, după cum aflai, el fusese fără voia lui pricina acestui tapaj imens căci, fără a bănui efectul ce asemenea vorbe putea avea asupra unor soldaţi, spusese unui sergent englez că, e păcat că escadronul lui n-are înfăţişarea aşa măreaţă ca acel francez. Nu sfârşise bine vorba că un dragon şi răzbunase cu un pumn pe husarul ce se nimerise lângă el şi cât ai clipi, se năpustiră unii asupra altora ca o bandă de tigri. Avurăm grija, după această întâmplare, să-i ţinem mai departe unii de alţii.

Planul nostru era bine stabilit şi socotirăm că e mai bine să-l punem în executare cât mai neîntârziat. Bart pornii cu dragonii lui, după ce avusese grijă să-şi scoată galoanele şi epoleţii, aşa ca să pară un simplu soldat. Explică oamenilor lui ce li se cerea să facă; scoaseră un chiot de bucurie răsucind săbiile deasupra capetelor, cum ar fi făcut desigur şi ai mei. Îşi descheiară

tunicile, îşi mânjiră cu noroi tecile săbiilor căştile şi harnaşamentele, în aşa fel ca să-şi joace bine rolul de dezertori fără de rânduială şi disciplină. A doua zi dimineaţa, la ceasurile şase, trebuiau să pună stăpânire pe poarta principală, în timp ce eu aveam să sosesc cu husarii mei ca să-i susţin. Sergentul meu Papilete, cu doi oameni, urmă pe englezi pe de departe şi reveni, după o jumătate oră, să mă informeze că după oarecare schimb de vorbe au fost admişi în abaţie.

Pân-aici totul mersese bine. Noaptea era întunecoasă şi cădea o burniţă fină, ceea ce ne venea într-ajutor, căci puteam mai cu greu fi descoperiţi.

Rânduii santinele la două sute de metri în jurul hanului pentru a preîntâmpina orice surprize şi ca să împiedic vreun ţăran să se ducă să vestească la abaţie prezenţa noastră. După ce mă-ncredinţai că totul e în regulă, mă aruncai pe patul pe care hangiul mi-l arătase şi căzui într-un somn greu.

Aţi auzit fără-ndoială pomenindu-se numele meu ca acela al unui bun soldat. Adevărul şi modestia mă silesc să spun că nu merit cu totul acest titlu măgulitor. Unele calităţi îmi lipsesc, puţin lucru fără-ndoială, dar care în anumite împrejurări, pot trage grozav în cumpănă. Nu vorbesc de vitejie, într-asta colonelul Gerard nu cedează pasul nimănui din marea armată a Împăratului, dar e vorba de alte calităţi care sunt absolut necesare unui soldat şi una din cele principale e să aibă somnul uşor. Ei, eu, încă de copil, eram tare greu de trezit şi tocmai asta pricinuii nenorocirea mea în noaptea asta.

Să fi fost pe la două din noapte când avui deodată senzaţia că mă înecam. Încercai să strig, dar îmi fu cu neputinţă. Cercai să mă ridic: nu-mi puteam bălăbăni picioarele în aer ca un cal împiedicat. Eram legat la glezne, la genunchi şi la mâini. Nu-mi puteam mişca decât ochii şi pe cine credeţi că văd la picioarele patului meu, în lumina lămpii? Pe abate şi pe hangiu.

Chipul palid al acestui din urmă îmi păruse, aseară, că nu exprima decât tâmpenie şi spaimă. În momentul acesta, din contra, pe fiecare din trăsăturile lui se zugrăvea brutalitate şi cruzime. N-am văzut niciodată un ticălos cu un aer mai teribil. Ţinea în mână un cuţit lung catalan. Cât despre capucin, era tot atât de politicos şi de demn ca totdeauna. Îşi scosese gluga şi, sub rasa descheiată, văzui o tonică de ofiţer englez. Când ochii ni se-ntâlniră. El se sprijini în lemnul patului şi se porni pe un râs, că începu să trosnească patul.

— Iartă-mi izbucnirea asta de veselie, d-le colonel, spuse el între hohote. Dar aerul d-tale de uluială când ai priceput însfârşit situaţia, era prea de tot amuzat. Nu mă-ndoiesc că ai fi un excelent soldat, dar cred, în ce priveşte spiritul nu eşti croit să te măsori cu mareşalul Millefleurs, cum le place prietenilor să-mi zică. Într-adevăr, lăsând la o parte pe bobocelul de compatriot al meu, locotenentul de dragoni, n-am întâlnit niciodată pe cineva mai puţin nimerit pentru misiunea ce ţi s-a dat în seamă.

Va închipuiţi lesne sentimentele mele precum şi mutra ce o făceam ascultând vorbele astea obraznice, rostite pe tonul politicos şi de-o dulceagă amabilitate care-i atrăsese banditului acestuia supranumele. Nu putui răspunde, dar trebuiră să clocotească în ochii mei ameninţarea, căci cel care jucase pe hangiul şopti câteva cuvinte la urechea tovarăşului său:

— Nu, nu, dragul meu Chenier, îi răspunse acesta, are nespus mai mare preţ dacă-l avem în mână viu. Apropo, colonele ştii că e un noroc pentru d-ta că ai somnul cam greu, căci prietenul acesta al meu e cam iute la mână şi ţi-ar fi tăiat beregata dacă te trezeai şi vroiai să dai alarma. Îţi recomand şi acum să nu-l superi. Sergentul Chenier, mai înainte vreme în al 7-lea de infanterie uşoară al armatei imperiale, un personaj cu mult mai primejdios decât căpitanul Alexis Morgan din Gărzile călări ale Majestăţii Sale Britanice.

Chenier rânji, voia chipurile să zâmbească şi îmi arată cuţitul, în timp ce eu încercam să exprim din ochi sila ce simţeam văzând cum un soldat al împăratului a căzut aşa de prosteşte ca mine într-o cursă.

— Te va interesa poate să afli, spuse mareşalul cu vocea aceea dulce şi suavă a lui, că cele două expediţii ale d-voastră au fost urmărite din chiar clipa când aţi părăsit fiecare tabăra lui. Pregătiserăm totul ca să vă primim la abaţie, deşi speram să punem mâna pe escadronul întreg şi nu numai pe o jumătate. Când porţile s-au închis îndărătul lor, musafirii noştri se găsiră într-o drăguţă curticică, medievală, fără ieşire cu putinţă şi stăpânită de vreo sută de ferestruici garnisite cu puşti. Au de ales între pieirea până la unu sub salvele puştilor şi între predare. Dar nu sunt sigur dacă amicii d-tale vor fi destul de înţelepţi să prefere această din urmă soluţie. Şi fiindcă te-ngrijorează fireşte această afacere, ne-am gândit că ai fi bucuros să vii cu noi şi să vezi singur ce e. Nu cred că exagerez mult făgăduindu-ţi că ai să găseşti pe tânărul d-tale amic cu o mutră

tot atât de plouată ca a d-tale.

Cei doi bandiţi începură a-şi vorbi pe şoptite, discutând pe cât puteam pricepe, de a ocoli santinele înşirate de mine.

— Mă duc să mă-ncredinţez că drumul este liber de cealaltă parte a şurii, spusei însfârşit mareşalul. D-ta, dragă Chenier, rămâi aici şi dacă prizonierul nu vrea să fie cuminte, eu mă spăl pe mâini ca Pilat.

Rămaserăm deci singuri, trădătorul şi cu mine; el, şezând la picioarele mele pe marginea patului şi ascuţindu-şi cuţitul de pingeaua cizmei, la lumina singurei lămpi fumegoase. Cât despre mine, mă-ntreb încă şi azi când mă gândesc, cum n-am înnebunit de-atâtea mustrări ce-mi făceam în sinea mea, pe când zăceau lungit în pat neînstare de o mişcare, chinuit de ideea că cei cincizeci de bravi husari ai mei erau atât de aproape de mine. Fără ca să le pot da de veste de jalnicul hal în care mă găseam, încercai pe nesimţite dacă nu pot slăbi legătura de la pumni, apoi cea de la glezne, dar cel care mă legase se dovedi că-şi cunoştea meseria. Încercai apoi să fac să-mi alunece căluşul de la gură dar banditul săltă cuţitul cu un grohăit atât de ameninţător că trebui m-astâmpăr. Stăteam acolo buştean, privindu-i ceafa de taur şi mă-ntrebam de-oi fi având vreodată norocul să-i petrec de gât un nod de frânghie, când auzii nişte paşi pe scară. Ce veste avea să aducă brigandul. Dinspre partea mea, mi-era tot una şi-mi îndreptai spre uşă privirea încărcată cu tot dispreţul ce-l puteam grămădi ochi. Deodată o mare nădejde îmi străfulgeră mintea:

Vă spusei că aveam de felul meu somnul foarte greu. Aşa că luăm totdeauna măsura de prevederea să pui să mă trezească vreunul din oamenii mei. Sergentul Papilete trebuia vie să mă tragă din pat devreme de tot. De-o fi el?...

Dar apoi, o nelinişte grozavă mă cuprinse: dacă era Papilele i-aş auzi zdrăngănindu-i sabia. Şi deodată fui convins că era totuşi el. Avea să intre dezarmat, fără bănuială. Fiorosul tâlhar care mă păzea, îl va doborî, cât ai clipi, cu pumnalul. Vrui să strig; căluşul mă împiedică.

Toate gândurile astea care le înşirui eu aici unul câte unul, mi se perindară însă prin creier cu iuţeala ultimelor gânduri ale unui om ameninţat de moarte.

Paznicul meu, în vremea asta, era prea cufundat în visurile lui crunte ca să ia aminte la zgomotul de pe scara. Ochii lui încărcaţi de cruzime nu mă slăbeau. Fără doar şi poate se bucura dinainte de moartea ruşinoasă ce avea să-ncheie strălucita carieră a lui

Etienne Gerard, cel mai brav soldat al împăratului.

Uşa se deschise încetişor. Oh! Prieteni închipuiţi-vă ce simţii, când, în loc de figura batjocoritoare a capucinului, văzui mustăţile enorme şi dolmenul cenuşiu a dragului meu Papilete. Ţinea teaca sabiei în mâna stângă, ceea ce explica de ce nu auzisem zgomotul adineauri. A! Vă rog să credeţi că lama nu-i rămase mult timp în teacă.

Soldaţii francezi din epoca aceea văzuseră prea multe ca să fie apucaţi prin surprindere. Papilete abia mă zărise, că pricepu îndată cum stătea lucrurile.

— Mii de mii de draci! exclamă el şi trase sabia.

Chenier, care se-ntorsese, înţelese numaidecât că numai o luptă corp la corp putea să-i lase vreo şansă să scape de arma asta atât de teribilă în mâinile unui husar. Se tupilă ca un tigru şi, cu cuţitul ridicat, sări asupra potrivnicului său. Manevra asta surprinse pe sergent a cărui sabie ţintită prea sus, trecu peste umărul banditului. Dar şi Papilete sărise departe şi cuţitul nu sfâşie decât dolmenul lui cenuşiu. Căpătase distanţa şi văzui că de data asta lovitura lui a intrat în plin. Atunci, Chenier, pricepând că era pierdut, avu o idee drăcească. Întorcând brusc spatele teribilei arme, se aruncă asupra mea să-mi împlânte cuţitul până-n prăsea. Dar izbutisem să m-arunc jos din pat, în partea opusă şi lama îmi lunecă numai pe lângă coaste înainte de a se înfunda în saltea.

Peste o clipă, auzii zgomotul surd al unui corp răbufnind pe podea şi în acelaş timp aproape, un alt lucru mai uşor dar mai tare căzând, rostogolindu-se sub pat. Nu vreau să mă îngrozesc şi să vă spun ce era. Destul ca ştiţi că Papilete avea o mână puternică şi dibace ca de gealat şi că sabia lui era prea şi tăioasă ca un brici. Ea îmi lăsă dâre de sânge la mâini şi la picioare când Papilete îmi tăie cu ea legăturile.

Cum fu liber, întâia mea mişcare fu să îmbrăţişez pe sergent; apoi cerui ştiri despre oamenii mei. Nu-l văzuseră pe falsul abate. Trebuia să stabilesc un cordon şi să împiedic fuga brigandului. Îi dădui la iuţeală sergentului ordinele mele, când auzirăm un pas domol şi măsurat pe scară.

Papilete pricepu numai decât ce avea de făcut.

— Caută să nu-i faci cine ştie ce rău! îi spusei în şoaptă, împingându-l în umbră pe după uşă, pe când eu mă lipii de perete de cealaltă parte a uşii.

Paşii urca mereu; uşa se deschise şi omul cu rasa castanie nu

trecuse bine pragul că ne aruncarăm peste el ca doi lupi pe un cerb. Ne rostogolirăm pe podea tustrei; se zbătea ca un tigru şi cu atâta putere, că mai să credem o clipă că ne va scăpa. De trei ori sări pe picioare, de trei ori îl doborârăm la pământ până ce însfârşit Papilete îl făcu să-i simtă bine vârful săbiei. Avu atunci destul bun simţ să vadă că nu ma avea nimic de câştigat şi stătu potolit în timp ce eu îl legam fedeleş cu aceleaşi frânghii pe care le simţisem eu în carne.

— Norocul ajută totdeauna pe nerozi, spuse el obraznic. Şi e bine, că altfel deştepţii prea s-ar culca pe o ureche şi s-ar prosti. Pe cât văd l-aţi scurtat cu un cap pe bietul Chenier. Nu-i prea mare pagubă. Cap prea zănatic şi miroase groaznic a usturoi. Aveţi amabilitatea să mă lungiţi pe pat? Podelele hanurilor astea portugheze nu prea sunt un pat cuviincios pentru cineva care are slăbiciunea curăţeniei.

Nu mă putui împiedica să nu admir sângele rece al acestui om. Trimesei pe Papilete să aducă un husar de strajă în timp ce eu rămăsesem lângă prizonier, cu sabia în mână şi fără a-l slăbi din ochi.

— Sper, zise el, că oamenii d-tale mă vor trata cum se cuvine.

— Vei fi tratat cum meriţi, poţi fi sigur.

— Legăturile îmi taie-n carne. Pot să te rog să le mai slăbeşti numai un pic strânsoarea?

— Prea de tot puţin deştept mă ţii, îi răspunsei, amintindu-i vorbele lui de mai înainte.

Îl pusei să-i scoată rasa şi aşezai o gardă bună lângă el. Apoi, cum se crăpă de ziuă, cumpănii ce aveam acum de făcut. Sărmanul Bart şi tovarăşii lui căzuseră victime ale planului drăcesc care ar fi putut aduce prinderea tuturor forţelor noastre, dacă am fi urmat sfaturile vicleanului mareşal. Trebuiau scoşi din capcană dacă se putea. Cât despre abaţie trebuia să-mi mut gândul s-o mai cuceresc, căci acolo, briganzii aşteptau pregătiţi. Totul depindea acum de preţul ce puneau ei pe şeful lor. Era ultima mea carte şi iată cu ce dibăcie şi cu ce îndrăzneală o jucai.

Abia se luminase de ziuă, când trompetul meu sună adunarea şi o pornirăm înspre câmp. Prizonierul meu fu aşezat pe un cal în centrul trupei. La o bătaie de puşcă de poarta principală a abaţiei se afla un copac mare; acolo ne oprirăm. Dacă bandiţii deschideau poarta ca să ne atace, îi primeam cu salve de puşti; dar, aşa cum mă aşteptam, ei rămaseră la defensivă,

îngrămădindu-se pe ziduri şi copleşindu-ne cu înjurături şi batjocuri. Câţiva traseră câteva focuri, dar văzând că suntem dincolo de bătaia lor, încetară să-şi mai strice pulberea.

Era o privelişte ciudată amestecul acela de uniforme franceze, engleze, portugheze, de cavalerişti, fantasini, artilerişti, fiecare răcnind în limba lui şi arătându-ne pumnul.

Dar strigătele încetară când deschiserăm rândurile noastre şi-i lăsarăm să vadă pe cine aveam în mijlocul nostru. Fu un moment de tăcere, urmat îndată de un urlet de mânie şi de durere. Vedeam pe unii tropăind de furie pe zid. Trebuie să fi fost un om ciudat acest Millefleurs ca să fi ştiut să-şi câştige dragostea unei asemenea bande de briganzi..

Adusesem o frânghie pe care o prinserăm de un crăcan al copacului.

— Daţi-mi voie, domnule, să vă deschei gulerul, spuse Papilete, cu o politeţă plină de luare în râs.

— Da, dacă ai mâinele curate, răspunse? prizonierul.

Răspunsul făcu să râdă pe oamenii noştri.

Un nou urlet porni de pe zid; apoi se făcu o tăcere adâncă, atunci când petrecurăm laţul în jurul gâtului mareşalului Millefleurs.

Un semnal de trâmbiţă răsună şi porţile se deschiseră lăsând să treacă trei soli care veneau fuga în direcţia noastră, fluturând nişte batiste albe.

A! Cum tresăltă inima mea la vederea lor. Şi totuşi nu făcui un pas în întâmpinarea lor. Răspunsei poruncind trompetului să desfăşoare o altă batistă albă şi trimişii înaintară către noi. Mareşalul, tot legat şi cu frânghia de gât, se ţinea drept pe cal, cu o jumătate de zâmbet pe buze, ca un om care, cam plictisit, încearcă de politeţă să-şi ascundă plictisul. Dacă m-aş fi aflat în locul lui, nu aşi fi dorit să am o altitudine mai bună şi asta însemnează să spun mult.

Solii salutară toţi trei şi unul din ei, un francez, luă cuvântul.

— Avem treizeci şi şapte de dragoni englezi în mâinele noastre, spuse el. Jurăm solemn că vor fi spânzuraţi toţi de zidul abaţiei, cinci minute după moartea şefului nostru.

— Treizeci şi şapte? spusei eu. Aveţi cincizeci şi unu…

— Patrusprezece îndărătnici au trebuit să fie ucişi.

— Şi ofiţerul?

— Nu a voit să se predea. Nu e vina noastră. Le-am fi lăsat viaţa dacă am fi putut.

Sărmanul Bart! Nu-l întâlnisem decât de două ori şi cu toate acestea a ştiut să-mi câştige inima. Am păstrat totdeauna oarecare stimă pentru englezi, de dragul acestui prieten. Nici când n-am cunoscut om mai viteaz, dar care să ştie să ţie mai prost o sabie în mână.

Nici vorbă că nu am primit aşa cu una cu două cuvântul acestor tâlhari. Am detaşat pe Papilete să însoţească pe unul din ei la abaţie şi a venit înapoi adeverindu-mii ceea ce spuseseră.

— Veţi lăsa să iasă cei treizeci şi şapte de dragoni dacă liberăm pe şeful vostru?

— Vă vom înapoia zece din prizonieri.

— Trageţi frânghia! comandai.

— Douăzeci! strigă solul francez.

— Destulă vorbă! Trageţi frânghia.

— Pe toţi, strigă trimisul, când văzu frânghia înţepenindu-se la gâtul mareşalului.

Vedeau că eu nu eram omul să glumesc.

— Cu caii şi armele lor? adăogai.

— Nu are să lipsească nici un cal, nici o sabie, nici un frâu. Mareşalul mereu, drept pe cal, cu aerul tot aşa de mândru ca şi când ar fi avut; gâtul liber, părea a nu se interesa câtuşi de puţin de aceste târguieli.

— Bine, spuse însfârşit solul, veţi căpăta înapoi dragonii dv. cu caii, harnaşamentele şi armele. Redaţi-ne şeful. Preţuieşte el singur mai mult decât tot regimentul de cavalerie pe care-l comandaţi.

Sării ars. Dar îmi stăpânii mânia.

— Bine, bine, spusei, hai daţi drumul dragonilor, ca să plecăm.

Aceştia fură aduşi într-adevăr cu caii şi armele, iar laţul fu scos de pe gâtul mareşalului.

— La revedere, scumpe d-le colonel, spuse el. Mă tem că raportul ce vei avea să-l dai lui Massena nu va fi prea satisfăcător; dar am motive să cred că în momentul acesta are griji şi ocupaţii peste cap ca să-i mai dea vreo atenţie. Trebuie să mărturisesc că te-ai descurcat din impasul greu în care te aflai, mult mai bine decât aşi fi crezut despre d-ta. Pot face vreun lucru pentru d-ta înainte de pleci?

— Un singur lucru.

— Care?

— Să faci acelui tânăr ofiţer şi oamenilor lui o înmormântare cum se cuvine.

— Îţi dau cuvântul meu că se va face.

— Şi încă ceva.

— Să-mi dăruieşti cinci minute, colea, cu un cal între pulpe şi cu o sabie în mâini, noi doi între noi.

— Ha-ha-ha! Aşi fi silit, sau să pun capăt carierei d-tale plină de atâtea făgăduinţe, sau să spun rămas bun pe veci voinicilor mei pe care-i comand. Ar însemna să mă arăt faţă de ei de-o nerecunoştinţa neagră. Nu, colonele, nu te aştepta la aşa ceva din parte-mi.

Înţelesei că Millefleurs acesta era prea bine informat de toate ca să nu ştie ce putea însemna o sabie în mâinele lui Etienne Gerard.

Îmi adunai deci călăreţii şi pornirăm în marş.

— La revedere, îţi promit! îi strigai amenințându-l din urmă cu sabia. Rândul următor n-ai să-mi mai scapi aşa uşor.

— La revedere, îmi răspunse el. Gând te vei fi săturat de împărat poţi găsi totdeauna un grad de ofiţer în serviciul mareşalului Millefleurs.

Cum ne-am mai întâlnit şi pe care din noi l-a costat pielea, voi povesti altădată.

Sfârşit

CUPRINS

ÎMPĂRATUL NAPOLEON ŞI „FRAŢII DIN AJACCIO”.....3
PRINTRE REBELII DIN SPANIA.....16
CUM AM ÎNVĂŢAT BOXUL ÎN ANGLIA.....34
MARESALUL BRIGANZILOR.....51
CUPRINS.....68

Cereți volumele apărute în colecția „AVENTURA”:

CIUMA STACOJIE
de Jack London

PRIZONIERII SUBMARINULUI U-35
de Paul Dancray

MASCA DE ARGINT
de Max Dazargues

PRINȚESA TARAKANOVA
de A. Lanji

FUGARA de J. Chambon

ULTIMUL VOLUM:

Logodnica Locotenentului. — In puterea Demonului Pustiei!

Imprimeriile „Adevărul” S. A. București